

V MINORUM + X



GLASILO ODGOJNIH USTANOVA
PROVINCije SV. JERONIMA
FRANJEVACA KONVENTUALACA;
SJEMENIŠTA, POSTULATURE,
NOVICIJATA I KLERIKATA.

BROJ 1 (1) • GODINA I
PROSINAC 2007.



IMPRESSUM

VOX MINORUM

Glasilo odgojnih ustanova provincije sv. Jeronima franjevaca konventualaca; sjemeništa, postulature, novicijata i klerikata.

Glavni urednik: fra Ivan Bradarić

Zamjenik: fra Josip Blažević

UREDNIČKO VIJEĆE:

fra Ivan Bradarić, fra Josip Blažević,
fra Matija Antun Mandić, fra Josip Petonjić,
fra Mario Šagolj, Vladimir Vidović,
Josip Ivanović, Daniel Njokoš.

SURADNICI U OVOM BROJU: fra Ferdinand Ćavar, fra Josip Blažević, fra Ivan Bradarić, fra Ivan Penava, fra Matija Antun Mandić, fra Michael Pavić, fra Zlatko Vlahek, fra Josip Petonjić, fra Željko Klarić, fra Mario Šagolj, fra Nikola Degač, Simon Peter Dešpalj, Stjepan Brčina, Vladimir Vidović, Matko Antolčić, Marko Jurić, Filip Pušić, Josip Ivanović, Daniel Njokoš, Juraj Bogat, Michel Ivančan, Stjepan Jurić

NAKLADNIK: Hrvatska provincija sv. Jeronima franjevaca konventualaca

NASLOVNICA: Bazilika sv. Franje u Asizu,
foto: N. Volarić

LEKTURA: fra Ljudevit Maračić

TISAK: "Denona d.o.o.", Zagreb,
Ivanićgradska 22

GRAFIČKA PRIPREMA I DIZAJN:
Veritas - Glasnik sv. Antuna Padovanskoga



GRAFIČKO OBLIKOVANJE: Ivica Beljan

LIST IZLAZI POVREMENO I NIJE NA PRODAJU.

SADRŽAJ



fra Ivan Bradarić: <i>Glas manjih</i> 3
fra Željko Klarić: <i>Era umjetnika i amatera</i> 4
fra J. Petonjić, fra M. Šagolj i J. Ivanović: <i>Kronika - 2007.</i> 6
Vladimir Vidović: <i>Tri manja brata</i> 8
Stjepan Jurić: <i>Božić u srcu</i> 9
Josip Ivanović: <i>Đakonsko ređenje (Zagreb)</i> 10
fra Josip Petonjić: <i>Đakonsko ređenje (Würzburg)</i> 11
fra Zlatko Vlahek: <i>Pax et bonum!</i> 12
fra Ivan Penava: <i>Život na sjeveru</i> 14
Michel Ivančan: <i>Vjera - temelj našeg života</i> 16
Filip Pušić: <i>Putovi Gospodnji</i> 17
Marko Jurić: <i>Križ</i> 18
Simon Peter Dešpalj: <i>Glasba pomaže približiti se Bogu</i> 19
Stjepan Brčina: <i>Biblija</i> 20
fra Nikola Degač: <i>Odlazak u novicijat</i> 21
fra Mario Šagolj: <i>Moj novicijat</i> 22
fra Željko Klarić: <i>Fratar-krojač</i> 23
Vladimir Vidović: <i>Razgovor s o. B. Benakovićem</i> 24
Josip Ivanović: <i>Razmišljanja</i> 27
fra Ivan Penava: <i>Kršćanska mistika sutrašnjice</i> 28
fra M. Pavić: <i>Raj, pakao i čistilište u odnosu na otkupljenje</i> 31
fra Matija Antun Mandić: <i>Kristov monogram</i> 34
Matko Antolčić: <i>Umjetnost amatera</i> 37
<i>Iz prošlosti</i> 38
Daniel Njokoš: <i>Arthur Conan Doyle</i> 39
Juraj Bogat: <i>Usporedba opere i mjuzikla na moj način</i> 40
Daniel Njokoš: <i>Vicevi</i> 42
Dani otvorenih vrata klerikata 44





PIŠE: FRA IVAN BRADARIĆ

GLAS MANJIH

UVODNA RIJEČ

Vox minorum ili "Glas manjih" novi je časopis odgajanika Provincije sv. Jeronima franjevaca konventualaca. Oduvijek je među našim sjemeništarcima, novacima i klericima bilo želje za literarnim stvaranjem. Različiti su načini kako su to ostvarivali. Bilo je do sada niz pokušaja da zaživi jedan časopis koji bi stvarali klerici ili sjemeništari. Trajao bi jedno vrijeme, pa bi se ugasio. Pamtimo tako jednostavne, a u starija vremena uvijek popularne, zidne novine, koje su se slagale prigodice i tematski. Jednako tako, uvijek drage i dobro pripremane akademije, gdje su klerici i sjemeništari pokazivali svoje mudroslove, a često i retoričke, recitatorske, dramske i glazbene talente. Zatim, bilo je onih koji su svoje literarne uratke izradivali i predstavljali na mjesecnim susretima ptujske sekcije "Milošević" - nazvane po poznatom fratu Josi Miloševiću, zaslužnom članu naše Provincije. Ili, malo ozbiljniji radovi u društvu "Ferkić", nazvanom po poznatom filozofu i teologu fra Mati Ferkiću, rodom iz Krka, koji je poznat i u svijetu, ali pod prezimenom Ferchius. Svakako je vrijedno spomena i časopis "Immaculata", šezdesetih godina prošlog stoljeća, nastao kao poticaj za širenje pobožnosti prema Bezgrešnoj Djevici, po uzoru na blistavi primjer sv. Maksimilijana Kolbea.

Nije ova želja ugasla ni u novija vremena, pa su tako jedno vrijeme klerici izradivali svoj

skromno uređeni list "To smo mi", a sjemeništari "Dodji i vidi". Gledalo se uvijek da se uz minimalne izdatke ipak napravi nešto što je barem slično časopisu. Govorim to, jer se umnožavalо uglavnom fotokopirnim strojem, te je kvaliteta ovakvog časopisa bila slaba.

Uvjek kada se približavaju blagdani, nastane i panika kako izraditi novi broj lista i kojim kvalitetnim sadržajima ga ispuniti. Ove se godine rodila ideja da se izradi jedan jedinstven časopis koji će ujediniti sve odgajanike Provincije sv. Jeronima franjevaca konventualaca te će se oni po tom časopisu predstaviti svijetu. I bi tako. Uz malo dobre volje, pokoju minutu otkinutu od nečega drugoga, te uz bistru glavu i zeru mudrovanja, rodi se "Vox minorum".

Ime je ovaj časopis dobio iz želje da se u Redu, u kojem se redovnici zovu mala ili manja braća, predstave oni koji to uistinu jesu: sjemeništari, postulanti, novaci i klerici. Ovo neka bude njihov glas pretvoren u riječ, koja je otisnuta na fini papir. Vjerujem da će ovaj događaj u mnogih izazvati oduševljenje, radost i prihvaćanje.

Prilozi su u ovom prvom broju raznovrsni. Od toplih eseja, pjesama i razmišljanja, preko vijesti i izvještaja, pa sve do ozbiljnih teoloških uradaka.

Neka vam čitanje ovoga prvog broja našega časopisa bude radost i poželimo mu dug vijek trajanja.

NOVI ŽETEOCI

ERA UMJETNIKA I AMATERA

Ove godine sam dobio ozbiljan zadatak za naš list, predstaviti novopridošle članove naše bogoslovne, odnosno sjemenišne zajednice. Moram odmah reći da me malo strah pisati, zbog toga što ti novi članovi čine malu većinu u našoj velikoj bogosloviji.

Predstaviti ih po visini, širini ili nekoj trećoj dimenziji?! Ne znam ni kojim redoslijedom, one što imaju dugu kosu ili one koji su najjači na vagi. Šalu na stranu. Ove smo godine primili od Boga milost da dobijemo ozbiljne kandidate, sposobne za različite vrlo korisne djelatnosti. Slučajno ili namjerno odlučio sam ih predstaviti po ozbiljnosti (... čitaj: po broju godina, krenuvši od najmlađegal)

Stjepan Jurić je naš sjemeništarac rodom iz Pule. Najmlađi, ali s ozbiljnom nakanom da održi svoju generaciju. On je nakon završene "osmoljetke" odlučio odgovoriti na Božji poziv i prijaviti se u sjemenište. Pohađa prvu godinu Nadbiskupske klasične Gimnazije na Šalati.



Stjepan Jurić

Matko Antolčić



Matko Antolčić je najmlađi od postulanata, a rodom je iz Čazme. Došao je ove godine na jedan vrlo zanimljiv način. Kažu da čovjeka čine njegova djela, dodajem: pogotovo ako je umjetnik. Matko je student prve godine Akademije likovnih umjetnosti. Njegove slike, grafike i ostale "črčkarije" možete vidjeti u ovome listu. Smatramo ga posebno važnim jer će jednoga dana kao časni brat biti akademski umjetnik. Svi s nestrpljenjem čekamo da njegove slike krase naše crkve. Sudeći prema skicama mogu reći: novi Giotto.

Vladimir Vidović je rođeni vinkovčanin i krasiti ga epitet "najjačeg" u kategoriji već spomenutoj na početku priče o njima. Društven tip čovjeka, Vlado je uvijek spreman pomoći. Najviše se zalaže za dobru organizaciju službenih putovanja i inih drugih bratskih susreta.



Vladimir Vidović

Za sebe kaže da se u slobodno vrijeme bavi sportom – osim što skače po internetu, svakog jutra trči DVA PUTA!!! Prvi put trči na molitvu, a drugi put trči na doručak.

Stjepan Brčina – kod njega mi je najjače prezime, koje se spaja s mjestom i gradom u kojemu je rođen (Brčine kod Brčkog). Nema



Stjepan Brčina

brkova ali je doskora imao dugu kosu, koju je podšišao na kratku urednu “talijanku”. Do ulaska u samostan je živio i radio u Puli, gdje je imao zanimljivu ekipu koja se bavi aktivnim prenošenjem Svetoga pisma. Stjepan je totalni pozitivac, bosanskim humorom i najtmurniji dan pretvori u radost.

Simon Peter Dešpalj – još jedan umjetnik. Potomak slavnih glazbenika iz porodice Dešpalj. Ni manje ni više nego dirigent. Zanimljivo je to što je on kao dirigent pristupio zajednici u kojoj zna da će i njemu netko dirigirati. Iz toga slobodno možete iščitati s kolikom je spremnošću pristupio (nedovršeno)... Inače jako dobro svira



Simon Peter Dešpalj

klavir i prava je “uživancija” gledati kako prstima prebire crno-bijelu tastaturu. Aktivno se uz fakultet bavi dirigiranjem u HNK-u u Zagrebu pa imamo čast češće pogledati koju predstavu iz prvoga reda.

Možda sam svoj ozbiljni zadatak predstavio malo neozbiljno, ali sam ih opisao u dvije tri rečenice. O svim ovim ljudima se može napisati punu više. Ali evo toliko, o svakome po nešto će za početak biti dosla. Na nama je da ih sada još podržimo u početnom snalaženju.

KRONIKA - 2007

LIPANJ

22. lipnja – u našu zajednicu stupio je g. Simon Peter Dešpalj, zaposlen kao repetitor u HNK-u. Istoga dana stigao je i g. Vladimir Vidović iz Vinkovaca na razgovor s ministrom provincijalom o. Đurom Hontić.

27. lipnja – Vladimir Vidović doselio u klerikat, i započeo iscrpnu pripravu za prijemni ispit na KBF-u.

Sjemeništari su otišli sa svojim magistrom na odmor na Cres, a zatim svojim domovima.

SRPANJ

10. srpnja – g. Simon, g. Vlado, fra Josip Petonjić te dvojica kandidata za novicijat: Mario Šagolj i Nikola Degač pristupili su prijemnom ispitnu na KBF-u. Ispit je bio dosta težak, a ljetna žega učinila je da to bude još i teže. Svi kandidati su prošli na prijemnom što je bio razlog za slavlje.

KOLOVOZ

8. kolovoza – u klerikatu boravi g. Matko Antolčić, budući postulant i kandidat za časnog brata. Upisao je likovnu akademiju.

17. kolovoza – započela priprema za svečane zavjete naše trojice klerika: fra Ivana Penave, fra Michaela Pavića i fra Matije Antuna Mandića. Ove je godine domaćin i organizator pripreme bila naša Provincija, a glavna lokacija je bio creski samostan.

Sjemeništari, budući maturanti, Marko Jurić i Filip Pušić, otišli na maturalno putovanje u Italiju. Posjetit će Asiz, najvažnije rimske znamenitosti te Napulj i Montecassino.

31. kolovoza – klerici i postulanti sudjelovali na tečaju nove evangelizacije u Cresu, a jedan od voditelja tečaja, točnije g. Stjepan Brčina, prijavio se za postulantu.

od 2. do 7 rujna – klerici i postulanti sudjelovali na duhovnim vježbama u Cresu.

RUJAN

7. rujna - u petak pod molitvom večernje uz

prisustvo o. provincijala, novi novaci fra Mario Šagolj i fra Nikola Degač primili su i obukli habit i time službeno započeli godinu novicijata. Obred oblačenja vodio je, sada već bivši magister novaka, fra Nikola Šantek, jer je ranije tog dana stigla odluka o njegovom premještaju u Zagreb na novu službu. Tako je novi magister postao fra Ferdinand Ćavar koji već ima dugogodišnje iskustvo u toj službi.



Novaci: fra Nikola i fra Mario

8. rujna – na misi u 9 sati fra Željko Klarić i fra Josip Petonjić položili su svoje prve zavjete. Tim činom su službeno završili godinu novicijata.

27. rujna – Novaci su doputovali u Zagreb u srijedu gdje su prespavali te su dan kasnije zajedno s bogoslovima i njihovim magistrom krenuli u Šibenik gdje se održala proslava dana provincije.

3. rujna – Za sjemeništare je bio početak školske i odgojne 2007./08. godine uz zaziv Duha Svetoga u crkvi Srca Isusova na Šalati

15. rujna – Sjemeništari su bili na hodočašću Majci Božjoj Bistričkoj i molili za uspješnu školsku godinu.

29. rujna – Sjemeništari pošli na Sljeme na izlet, ali su ih oko Medvedgrada zaustavile goleme količine kestenja.

LISTOPAD

1. listopada – fra Michael Pavić i fra Matija Antun Mandić krenuli u autoškolu.

4. listopada – fra Ivan Penava, fra Michael Pavić i fra Matija Antun Mandić položili svečane zavjete.

6. listopada – u postulaturu ulazi g. Stjepan Brčina.

7. listopada – Novaci bili na proslavi 150 godina San Salvadura. Obilježavanje ovog jubileja započelo je zajedničkom procesijom do kapelice uz molitvu sv. krunice. Središnji dio proslave bila je sv. misa na otvorenom na novouređenom prostoru pokraj kapelice koju je predvodio mons. Valter Župan, krčki biskup uz sudjelovanje više stotina vjernika.

8. listopada klerici i postulanti išli na zajednički izlet u Budimpeštu a sjemeništarci u Karlovac i okolicu.



p. Juraj Domšić, pavlin

10.-13. listopada – Sjemeništarci su imali duhovne vježbe u Zagrebu s duhovnikom o. Perom Džidom.

13. listopada – Proslava 90. obljetnice utemeljenja Vojske Bezgrešne i 25 godina proglašenja Maksimilijana Kolbea svetim. Svečana proslava je bila u Zagrebu, u dvorani sv. Franje, a sveta misa u crkvi svetoga Antuna



Padovanskog koju je predvodio mons. Vlado Košić, pomoćni biskup zagrebački. Program su scenski uljepšali sjemeništarci prikazom dviju scena iz života sv. Maksimilijana.

17. listopada – Novaci su bili na susretu u Padovi. U srijedu rano ujutro krenuli su iz Zagreba put Padove kako bi se tamo susreli s braćom iz talijanske i slovenske provincije. Svečana sv. misa održana je u bazilici sv. Antuna Padovanskog. Nakon ručka obišli smo grad te zajedno s bogoslovima i njihovim magistrom posjetili Arcellu.

18. listopada – fra Ivan Penava prošao tezarij s odličnim uspjehom, što je rezultiralo slavlјem u klerikatskim prostorijama.

28. listopada – u zagrebačkoj džamiji sudjelovali smo u na susretu i molitvi “Duh Asiza”.

31. listopada – 4. studeni – Jesenski praznici uz svetkovinu Svih Svetih i Dana mrtvih. Sjemeništarci otišli svojim domovima.

STUDENI

4. studenog – ispratili smo fra Ivana Penavu koji je oputovao u Würzburg radi specijalizacije.

12. studenog – Veća ekipa sjemeništaraca, postlanata i klerika bila u HNK-u na operi “Razgovori Karmelićanki”, na kojoj je svirao naš postulant g. Simon Peter Dešpalj.

17. studenog – magister fra Josip Blažević, g. Matko Antolčić i fra Josip Petonjić sudjelovali su na đakonskom ređenju fra Ivana Penave u Würzburgu.

25. studenog – Novaci izašli iz Novicijata radi odlaska u mjesto prebivališta zbog parlamentarnih izbora. Bilo je to njihovo prvo glasovanje, ali izgleda da nije bilo presudno.

PROSINAC

1. prosinca – Đakonsko ređenje fra Matije Antuna Mandića i fra Michaela Pavića u zagrebačkoj prvostolnici.

8. prosinca – Blagdan Bezgrešnog začeća Blažene Djevice Marije. Prigodom ovoga dana upriličena je svečana akademija koju su pripremili i uredili sjemeništarci, postulanti i klerici. Nakon toga uslijedila je sveta misa koju je predslavio mons. Francisco Javier Lozano, apostolski nuncij u Republici Hrvatskoj. ■



PIS: VLADIMIR VIDOVIC

TRI MANJA BRATA

DOŽIVOTNI ZAVJETI TROJICE FRANJEVACA KONVENTUALACA:
FRA IVANA PENAVE, FRA MICHAELA PAVIĆA I
FRA MATIJE ANTUNA MANDIĆA

Užupnoj crkvi sv. Antuna Padovanskog na Svetom Duhu u Zagrebu, 4. listopada 2007., pod svetom misom u 19 sati zbio se jedan veoma važan događaj, događaj koji nije privukao zanimanje medija i veći interes javnosti, ali je po svojoj značajnosti zasigurno bio jedan od bitnijih događaja godine. Naime, toga dana trojica mladića, fra Ivan Penava, fra Michael Pavić i fra Matija Antun Mandić položili su u ruke o. provincijala Đure Hontića svoje doživotne zavjete. Obećali su pred Bogom i Crkvom da će do kraja svoga života obdržavati zavjete poslušnosti, siromaštva i čistoće.

Obvezali su se živjeti u poslušnosti u vremenu kada svi teže što većoj vlastitoj autonomiji, prividnoj slobodi, u kojoj je dopušteno sve bez ograničenja. Obećali su živjeti u poslušnosti i spremno prihvataći Božju volju u svakodnevnom životu. Zavjetovali su siromaštvo u današnjem vremenu u trenutku kada svi žele imati što više i stjecati velika materijalna bogatstva ovdje na zemlji. U svijetu u kojem je jedino profit mjerilo čovjeka i njegove vrijednosti. U svijetu u kojem je važnije imati nego biti. Upravo u takvom svijetu bit će svjetli primjer kako treba stjecati isključivo neprolazno blago na nebu. Živjeti zavjet čistoće čini se gotovo apsurdnim u vremenu koje ne poznaje nikakve moralne autoritete i zasade. Vrijeme koje je odavno zaboravilo prave ljudske vrijednosti,

vrijeme koje je ljudsku seksualnost spustilo na najnižu razinu bestijalnosti.

Upravo ovaj zavjet mislim da danas ima najveću težinu, jer će preko njega pokazati svijetu kako nije smisao života u zadovoljavanju vlastitih nagona i strasti, nego kako je lijepo imati čisto srce i potpuno se u slobodi djece Božje predati služenju Bogu.

Bio je to veliki događaj ne samo za našu zajednicu, nego i za cijelu Crkvu. Prava je rijetkost da se u današnje vrijeme netko odluči za duhovni poziv. Da netko u današnjem svijetu želi naslijedovati Krista po primjeru sv. Franje. Velika je to stvar!

Bilo je divno tog dana na Sv. Duhu, gledajući ozarena lica trojice mladića koji su odbacili sve izazove ovoga svijeta, mladiće koji su odlučili krenuti puno težim putem u životu, one koji su izabrali služiti Bogu. Najdojmljiviji trenutak bio je kada su svi ležali prostri ispred oltara i na taj način potpuno predali svega sebe u Božje ruke, dok je u isto vrijeme crkvom odjekivalo zazivanje zagovora Svih svetih.

Odlučiti se danas za duhovni poziv, odlučiti se živjeti redovničkim životom u poslušnosti, siromaštvu i čistoći, predstavlja ne samo izazov nego je za to potrebna i određena hrabrost. Sve to ne bi imalo smisla bez Božje prisutnosti u njihovim životima. Stoga im od srca čestitamo na njihovim svećanim zavjetima i želimo im da zavjete izvršavaju istim onim žarom kojim su i gorjeli dok su ih obećavali.



PIŠE: STJEPAN JURIĆ

BOŽIĆ U SRCU

Božić je blagdan radosti i mira. Za njega se pripremamo kroz došašće. Dolazak Isusa kao malog djeteta trebamo dočekati radosni i čista srca. Svaku nedjelju palimo po jednu svijeću i tako se bližimo Božiću. Tijekom ta četiri tjedna su zornice na kojima svakodnevno sudjelujemo. Radosno pjevamo: *Srca gore, evo zore!* Nije se lako ranije probuditi. Ipak, sve je moguće ako želimo čista srca dočekati Isusa. Zlo će nas odvraćati od toga, ali moramo ustrajati.

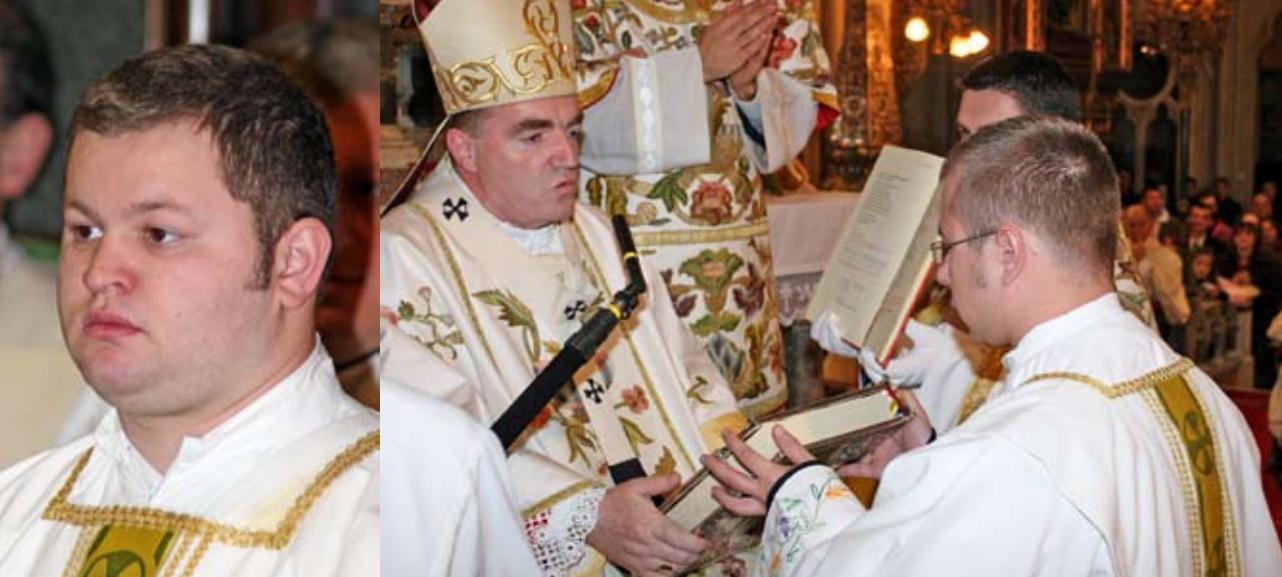
Uoči Božića, na Badnjak pravimo jaslice. Svatko daje svoj doprinos pri njihovoj izradi. Kada završimo, gledamo te jaslice i veselimo se. Puno sam se puta zapitao što meni znači to dijete u jaslicama. Kad malo bolje razmislim i gledam maloga Isusa, kao da me ispunи toplina

i ljubav. Nekad se pitam koliko sam puta ja bio kao oni ljudi koji su Mariji i Josipu zatvorili vrata. Toliko sam puta mislio na sebe i bio sebičan.

Većina ljudi jaslice rade samo iz tradicije. Treba malo razmišljati o tome. To nisu samo figurice koje stoje za ukras. U djetinjstvu sam, od velike radosti i nestrpljenja, znao i slučajno razbiti koju kuglicu ili figuricu. Sada s veseljem pazim i namještam figurice svaku na svoje mjesto.

Mnogi misle samo o darovima koje će dobiti za Božić. Za mene je Božić poklon koji se proslavlja u obitelji i s osobama koje najviše volim. To je istinski Božić – Božić u srcu!

Isuse mileni, Bože moj, srce ti dajem da sam Tvoj!



PIŠE: JOSIP IVANOVIĆ

ĐAKONSKO REĐENJE

FRA MICHAEL I FRA MATIJA ANTUN, ZAGREBAČKI ĐAKONI

Dana 1. prosinca 2007. u zagrebačkoj katedrali Uznesenja Blažene Djevice Marije bilo je đakonsko ređenje šesnaestorice mladića. Devetorica za Zagrebačku nadbiskupiju, a sedmorica za pojedine redovničke zajednice. Među njima su bila dva bogoslova, sada već đakona, naše Provincije svetoga Jeronima franjevaca konventualaca: fra Michael Pavić i fra Matija Antun Mandić.

Euharistijsko slavlje predvodio je kardinal Josip Bozanić, nadbiskup zagrebački, u koncelebraciji mons. Vlade Košića i mons. Valentina Pozaića, pomoćnih biskupa, i velikog broja svećenika.

U svojoj homiliji kardinal Bozanić je pozvao đakone da ustraju i rastu u ljubavi i vjernosti prema raspetom i uskrsrom Kristu.

Svi đakoni su u kardinalove ruke položili svoje ruke kao znak zajedništva s Crkvom te su obećali poslušnost njemu i njegovim nasljednicima. Redovnički kandidati su još jednom potvrdili svoju poslušnost svojem poglavaru i dijecezanskom biskupu.

Zatim je svakom pojedincu pružio Bibliju – Radosnu vijest, naglasivši kolika je njihova važnost u samom navješćivanju riječi Božje njegovu narodu.

Nakon svečanog misnog slavlja, održana je proslava u samostanskoj blagovaonici za roditelje, rodbinu te samostansku braću naših đakonskih ređenika.

O. Michael i o. Matija Antun svoju će, za sada, đakonsku službu vršiti u župi svetoga Antuna Padovanskoga u Zagrebu, a kasnije gdje ih ruka Božja smjesti.



Zajednička fotografija reditelja, đakona i koncelebranata nakon ređenja

PIŠE: FRA JOSIP PETONJIĆ

ĐAKONSKO REĐENJE

FRA IVAN PENAVA, ĐAKON U WÜRBURGU

U subotu 7. studenoga 2007. u Würzburgu za đakona je zaređen naš fra Ivan Penava. Misno slavlje s početkom u 10.00 sati predvodio je mjesni biskup msgr. Paul-Wener Scheele u našoj franjevačkoj crkvi. Uz o. Ivana zaređena su još dvojica braće: fra Mariusz Bykowski iz Poljske i fra Pascal Marcel Marquard iz Švicarske.

U Würzburgu su iz Zagreba krenuli magister klerika, fra Josip Blažević, postulant Matko Antolčić i fra Josip Petonjić - pisac ovoga priloga, zatim s nama su išli Ivanovi roditelji i nekoliko prijatelja i prijateljica. Tamo smo došli u petak navečer, gdje nas je dočekao fra Ivan te nas odmah poveo na večeru, koja nam je bila osvježenje nakon dalekog i zamornog puta. Uz njega je bio i ugodno i veselo raspoložen o. Paško Mandurić. Hrana je bila odlična, prava njemačka. Nakon večere bili smo pozvani u zajedničku klerikatsku prostoriju, gdje smo

se upoznali s braćom koja tu studiraju i žive, onima s kojima će o. Ivan provoditi ovaj dio svoga života. Atmosfera je bila dobra, no nismo dugo ostali sjediti jer svima nam je u tome trenutku najviše nedostajao krevet. Magister je ostao spavati u tome samostanu, a nas ostale su smjestili u jedan samostan časnih sestara koje žive malo izvan grada. Smještaj je bio odličan, te smo se te noći uspjeli jako dobro odmoriti.

Ujutro smo se vratili u naš franjevački samostan u kojem smo doručkivali, a nedugo iza toga slijedila je sveta misa pod kojom je bilo ređenje za đakone. Misno slavlje je bilo svećano i vrlo lijepo. Ivana je došla podržati nekolicina Hrvata koja živi u Njemačkoj, s kojima smo se nakon mise upoznali i kratko razgovarali. Kako sam mogao vidjeti i zaključiti, bilo im je neizmjerno dragو da se jedan Hrvat redi za đakona u Würzburgu.

Nakon ručka krenuli smo put Zagreba, u koji smo došli u rane jutarnje sate.



Bazilika sv. Petra u Vatikanu

IZ RIMA PIŠE: FRA ZLATKO VLAHEK

PAX ET BONUM!

DRAGI BRATE!

Prošlo je već dva i pol mjeseca otako sam u Rimu. Ovim prilogom želim podijeliti svoja prva iskustva o svome ovdašnjem životu.

Ovdje u Rimu smo petorica fratra naše provincije: fra Maksimiljan Herceg – u Vatikanu, fra Tomislav Mrkonjić, fra Miljenko Hontić, fra Tomislav Glavnik i ja. Zaista je lijepo i u ovom mnoštvu stranih ljudi znati da imaš nekoga svoga, iz tvoje domovine, tvoje provincije. Premda nas obveze i posao razdvajaju, ipak se nađemo, popričamo i podijelimo doživljaje i iskustva.

Kako sam? Veoma dobro! Svaki početak je težak, pa ni ovaj moj nije iznimka. No, nakon mjesec dana, krenulo je nabolje. Već sam se uhodao, organizirao vrijeme, upoznao fratre i nazreo način života u zajednici.

Naša zajednica je vrlo šarolika. Iako nas je samo četrnaest u samostanu (od toga bogoslo-

va samo devet) prisutno je jedanaest različitih nacija. Iz Sjedinjenih Američkih Država, Paragvaja, Ekvadora, Vijetnama, Australije, Indonezije, Malte, Poljske, Rumunjske, Italije i Hrvatske. Zaista, jedna velika lepeza nacionalnosti, ali jednak tako i načina mišljenja. Veliko je bogatstvo živjeti u tako raznolikoj, međunarodnoj zajednici, jer svaki dan otkrivam nešto novo. Prije svega želim reći da sam tek ovdje počeo korjenito uviđati i upoznavati Hrvatsku. Kao što se u odnosu prema drugome upoznaje osoba sama, tako se moj način razmišljanja otkriva i razvija u odnosu prema drugome. Nerijetko se zateknem u situaciji da kroz banalne i gotovo neznatne stvari otkrivam različitost, dok pri tom na površinu izlazi i moje mišljenje, moja kultura, moja Hrvatska.

Naš samostan nalazi se tik do čuvenoga, drevnoga rimskog kupališta “Terme di Caracalla”. Samostan je velik. Zapravo, to je jedna veo-

ma lijepa vila. Ima svoj začetak još iz doba sv. Ignacija, koji je u njoj proveo posljednje mjesecе svojega života. Njegova soba je sada kapela oslikana baroknim freskama koje svjedoče o životu sv. Ignacija i drugih isusovačkih svetaca. Nakon supresije isusovaca 1773. g. samostan je predan u ruke našeg Reda.

Oko samostana se nalazi poveliki vrt, malo igralište i visoka stabla, što me svakodnevno podsjeća na naš dragi cresski samostan u kojem sam proveo novicijske dane.

Na fakultet, zvani "Seraphicum", putujemo kombijem (potrebno nam je otprilike pola sata). Taj kolegij-fakultet, odgojio je i obrazovao brojne generacije fratara - kako naše provincije i cijelog svijeta. Osjeća se da je to stara slava na kojoj i danas taj fakultet diše. Osobno mi je jako draga da nisu zajedno spojeni fakultet i odgojna kuća. To je velika prednost kada odgojna kuća može biti samostalna - snažniji je osjećaj zajedništva i bratskoga života.

Što se tiče rasporeda dana i programa odgoja, dosta je zbijeno. Iako samo prijepodne imamo predavanje, tijekom tjedna imamo različite programe i aktivnosti: pjevanje, odgojni susreti, pastoralne aktivnosti - rad na župama, kod sestara Majke Terezije, dok smo dvojica nas zaduženi za animaciju mise u zatvoru "Regina Coeli". Iako sam na početku imao predrasude

o takvom obliku pastorala, mogu zaista reći da sam ostao iznenaden. U tom zatvoru nalazi se 1000-1200 zatvorenika i jedan naš fratar zadužen je za dušobrižništvo osuđenika. Uloga nas bogoslova u tom pastoralu je samo animacija mise - pjevanje i ministriranje.

Osim tih programa i dužnosti, naša bogoslovska zajednica svake godine asistira na misama devetnice u čast blagdana Bezgrešnog začeća Bl. Dj. Marije u bazilici naše generalne kuće.

Dosad smo jednodnevnim duhovno-rekreativnim programom posjetili Viterbo, Montedinove, Amandolu (gdje je naš konventualski eremo).

Osim ovoga mog života, koji sam ukratko iznio, ne smije se mimoći Rim - kao grad kulture, povijesne baštine i crkvenog života. Mogu reći da svaki put kad šetam ulicama Rima, ostanem iznenaden veličanstvenošću i ljepotom kojom Rim zrači.

Osim ovoga "svjetovnog", Rim je i središte crkvenog života. Nije mala stvar što ova pogodnost mog boravka ovdje otvara mogućnost pogleda i doživljaja da je Crkva zajednica i da je jedna. Jedan primjer tog doživljaja bio je i nedavni konzistorij na kojemu sam bio prisutan. Velik je to doživljaj vidjeti papu (Kristova vikara) i sve kardinale zajedno!



Fra Zlatko sa subraćom u svojoj novoj zajednici



Fra Ivan Penava

PIŠE: FRA IVAN PENAVA

ŽIVOT NA SJEVERU

ILITI ŠTO RADI MALI IVICA U VELIKOM GRADU

Bio je to vrlo studeni utorak, 6. studenoga 2007., kad sam vrlo rano, još za mraka, svojom nogom stupio na tlo biskupskog i sveučilišnog grada Würzburga. Zvijezde su još sjale na noćnom njemačkom nebu, a ulična rasvjeta, svojim žutilom slična onoj našoj zagrebačkoj, obasjavala je veselo lice brata Pascala koji me dočekao na željezničkom kolodvoru. U ruci mu bio i njemački poklon dobrodošlice: piva i slani perec. "Willkommen!", reče mi, a ja odgovorih: "Danke schön!"

Iako sam bio prilično umoran i neispavan od dvanaestsatne noćne vožnje autobusom i vlakom, rado sam se pridružio jutarnjoj svetoj misi u klerikatu. Sudjelovanje u svetoj misi na stranom jeziku nije bila novost za mene, ali me ono uvijek ispunja novom radošću jer me os-

vijesti da sam katolik, i što se bilo gdje u svijetu mogu priključiti katoličkoj euharistiji, te i bez razumijevanja jezika sudjelovati u Otajstvu.

Došao sam u Njemačku radi postdiplomskog studija teologije, ali bitan uvjet upisa na fakultet jest položen fakultetski ispit za njemački jezik. Stoga sam već prvi dan krenuo na tečaj njemačkog jezika u "Deutsch Kompetent – Sprachschule Edith Markel". Sa mnom u grupi su još dva benediktinca sa Filipina i jedna Norvežanka.

I život u klerikatu je odmah krenuo svojim tokom, što će reći da sam vrlo brzo upoznat sa svojim dužnostima: čišćenje hodnika i pranje suđa utorkom i srijedom. I ovdje kažu da je čistoća pola zdravlja, razlika je samo što to kažu na njemačkom.

Mojem dolasku se najviše razveselio fra

Paško Mandurić, naš dušobrižnik u Würzburgu. Uz njega sam zatekao i fra Marijana Cafutu, brata iz Slovenije. Njih dvojica su mi olakšali ambijentaciju prvih dana, te se nisam osjećao kao potpuni stranac. A kako i bi kad u klerikatu boravi osam Poljaka, dva Indijca, Švicarac i samo tri Nijemca.

Nas trojica kandidata za đakonat smo ubrzo imali duhovne vježbe. Mjestanšce Blieskastel i malo svetište Gospe od Žalosti, koje su naša poljska braća prije tri godine preuzeila od njemačkih kapucina, bili su idealni prostor za molitvu i sabranost.

Sama svečanost ređenja, koja je bila 17. studenog 2007., prošla je bez velikih napetosti, uz veliko slavlje i radost. Svoje goste iz Zagreba sam jedva dočekao i već se pobojao da ih nije negdje snijeg zameo. Ali na svu sreću uspjeli su stići. Bilo mi je jako drago što su došli bogoslov fra Josip Petanjić i postulant Matko Antolčić s magistrom fra Josipom Blaževićem, a radovao sam se i svojim roditeljima, koji su na misi ređenja na oltar prinijeli kruh i vino.

Biskup u miru Paul-Verner Scheele bio je vrlo srdaćan. Za vrijeme ređenja nas je često pratio pogledom podrške i čvrsto stiskao svoje ruke kad ih je polagao na naše glave i kada smo mi svoje polagali u njegove.

“Pomazanje koje Bog danas daje ovoj trojici kandidata nije nešto na probu, nije nešto što će se tek u budućnosti ostvariti. Ono Bog daje sad, ono se danas ostvaruje. Po redu đakonata Duh Sveti silazi na ove kandidate”, riječi su koje su me itekako dirnule za vrijeme propovijedi.

Duh Sveti je sišao na mene po biskupovim rukama. Mislima su mi prošli mnogi karizmatički seminari na kojima sam sudjelovao, molitve i pjesme koje rado pjevam, sva teologija u kojoj smo učili o apostolskoj tradiciji koja se od Isusa i apostola, dalje prenosi polaganjem biskupovih ruku. Sve je to u jednom trenu bilo živo u meni: mnoga stoljeća povijesti Crkve i stotine trenutaka mojeg vlastitog vjerničkog života. Postao sam đakon.

Moji gosti su vrlo brzo, još isti dan, otišli natrag za Zagreb, a ja sam uskoro preuzeo i nove dužnosti – đakonske. Već sljedeći nedjelju sam na svetoj misi čitao evanđelje na njemačkom, a potom sam u Hrvatskoj katoličkoj misiji održao

i svoju prvu propovijed. Bio je blagdan Krista Kralja, a poklopili su se i izbori za Hrvatski sabor, pa sam naglasio kako svakodnevno treba ići na Božje izbore, izabirati Krista za svog Kralja i Predsjednika.

Protekli tjedan sam kao đakon sudjelovao u svim misama našeg klerikata, a braći sam održao i jedan kratki nagovor. Na njemačkom, naravno. Sljedeći tjedan sam zadužen za posjet bolesnicima i dijeljenje pričesti u obližnjoj bolnici.

Nova sredina s novim dužnostima na novom jeziku od mene traži novog čovjeka. No, ne mogu ništa drugo dati nego sebe kakav već jesam. Drago mi je što sam ovdje, što sam se odmaknuo od stare sredine, i što me ova situacija ovdje tjeraj naprijed. U mislima ostaje, a na zidu Matkovom rukom lijepo oslikana, zagrebačka katedrala Uznesenja Blažene Djevice Marijine i naš Sveti Duh negdje u daljini, kao draga uspomena na zagrebački samostan i društvo u klerikatu kojima ću se, nadam se još ove zime, barem nakratko vratiti.

S Božjom pomoći. ■





PIŠE: MICHEL IVANČAN

VJERA - TEMELJ NAŠEG ŽIVOTA

Vjera je temelj svakog čovjeka od ranih početaka njegova postojanja. Svaki dio naše osobnosti ima neki temelj, a taj temelj je vjerovanje u nešto nadnaravno.

Možemo ga shvatiti kao neko pomagalo, neku srž iz koje se crpi snaga i temelji sve ostalo u našim životima. Ja sam svoju vjeru spoznao idući redovito na svetu misu i vjeronauk. Gospodin mi je u četvrtom razredu pokazao zbog čega moram slušati njegovu riječ. Moje mi iskustvo pokazuje da postoji netko tko nas čuva, kada se nađemo u kakvoj opasnosti. Takvo sam iskustvo imao kada sam se utapao. Ali me on spasio,

tako da je moga prijatelja smjestio točno iznad mene. Nakon što me je video ispod svojih nogu, povukao me za ramena i spasio od sigurne smrti. Više sam takvih situacija imao u životu, no uvijek bi me On održao na životu. Zbog toga, kada kažemo da vjerujemo, onda mi svoju vjeru isповijedamo u Trojedinoga Boga, ali, isto tako, preporučujemo se u zaštitu svecima Božjim.

Ono što sam ja naučio jest: treba imati vjeru u Boga i svoje ciljeve kako ne bismo skrenuli s puta istine i ljubavi. Jakost vjere se iskazuje u Bibliji, gdje Bog kaže, kada bismo imali vjere kao sjeme gorušićino, da bismo mogli premještati planine.

PUTOVI GOSPODNI

Došašće je milosno vrijeme priprave za Božić. Njime radosno iščekujemo blagdan Kristova rođenja. Cilj došašća je pripraviti svoja srca za susret s novorođenim Isusom. Ivan Krstitelj je bio Kristov preteča. On je onaj koji mu pripravlja put: *A ti, dijete, prorok ćeš se Svevišnjega zvati jer ćeš ići pred Gospodinom da mu pripraviš putove... (Lk 1,76).*

Svaki čovjek na svijetu se neprestano kreće i svako djelo što ga učini dio je toga puta kojim putuje.

U Starom zavjetu riječ *put* nalazimo u tri različita konteksta:

U prvom značenju označava ponajprije Božju volju. Označava Boga, Jahvu kao nedokučivoga: *Jer misli vaše nisu moje misli i puti moji nisu vaši puti... (Iz 55,8).*

Drugi kontekst riječi *put* je *put života*. Svaki čovjekov korak dobro je poznat Bogu i ništa mu ne može ostati skriveno: Oči njegove motre, vjeđama proniče sinove ljudske (Ps 11,13-14).

U posljednjem slučaju *put* znači življenje života prema Dekalogu (Deset Božjih zapovijedi). Življenje prema tom jedinom pravom i istinskom zakonu. Osim toga puta dobra, postoji i *put opakih* (Ps 1,16). Zbog *puta opakih* stalno smo poticani da koračamo putem Gos-

podnjim. Čovjek je biće kojemu je Bog darovao slobodnu volju. Sami odlučujemo kojim ćemo putem ići, putem dobra ili zla.

Ova dva puta prikazana su kasnije i u Novom zavjetu: *Uđite na uska vrata! Jer široka su vrata i prostran put koji vodi u propast i mnogo ih je koji njime idu. O kako su uska vrata i tjesan put koji vodi u Život i malo ih je koji ga nalaze!* (Mt 7,13-14). Malo zatim Isus govori: *Ja sam Put i Istina i Život: nitko ne dolazi Ocu osim po meni.* (Iv 14,6). Isus tom rečenicom obznanjuje da je on put, ali on nije samo to. On sam je i cilj toga puta, on je Život.

U kršćanstvu se razvio čitav niz pobožnosti koje potiču ljude da se vrate na pravi put i da njime hode. Najpoznatija je molitva križnoga puta. Put križa podsjeća vjernike da pravi put nije jednostavan ni lak, nego prepun kušnji i nevolja koje nas odvlače od pravoga puta. Isto tako, postoje i hodočašća koja nas osvještavaju da je naš ovozemaljski život samo jedno putovanje prema vječnoj domovini.

U Došašću su to zornice. One su jedna ljudska žrtva koja nam daje snagu na našem putu, ali su i put prema Kristovu dolasku u obliku maloga betlehemskog djeteta. Jedini način da spoznamo put kojim trebamo ići jest slijediti Krista, ići njegovim stopama prema kraljevstvu Božjem.





PIŠE: MARKO JURIĆ

KRIŽ

Svakodnevno ga susrećemo, njegov znak najmanje dva puta dnevno stavljamo na sebe, nosimo ga kao privjesak na lančićima..., jednostavno je dio našeg života: križ. Osim onih vidljivih stvarnosti, križ predstavlja nešto puno dublje, nešto što zahvaća u samu bit svakog čovjeka. Naši životi prožeti su lijepim i radosnim trenutcima, ali i onima koji u sebi ne sadržavaju takvu vrstu slatkoće. Naprotiv čine se gorkima. To su boli, patnje, stradanja... Oni koji nisu spoznali duboki smisao tih trenutaka, jako ih teško prihvataju i smatraju se kažnjenima, dok oni koji su okusili slatkoću koja se krije u toj "gorčini", posjeduju NADU koja svemu daje nadnaravni smisao.

Gledajući križ pomisao nam leti na vrijeme prije dva tisućljeća i zaustavlja se na Čovjeku koji je svojim božanstvom preobrazio sramotu u pobjedu, tj. križ uzdigao u prekrasan znak ljubavi. Nepravedna osuda prihvaćena je s djelima raširenim rukama, slobodno, u ljubavi prema onima koji ga osuđuju, te je na taj način postala spasosna. Naizgled poraz u svojoj biti je najveća pobjeda i vrhunac sramote "Onoga koji visi na drvetu", zapravo je očitovanje bezuvjetne ljubavi i poraz svake sramote grijeha. Iz ovakvoga pogleda u prošlost i upoznavanja s dubokim značenjem otajstva križa mi danas možemo taj znak prizvati i staviti na sebe, jer u njemu vidimo spas.

Takva vjera i nada proizlaze iz spoznaje o bezuvjetnoj ljubavi Onoga koji je za nas

objerućke prihvatio križ i ustajno ga grlio, unatoč brojnim udarcima, te se ponovno dizao i privinuo ga uz svoje izranjeno tijelo... To je mogao samo Gospodin, Onaj čije je ime Ljubav (usp. 1lv 4,16). Ljudsko gledište koje u boli gleda Božju osudu i kaznu Bog sam je preobrazio. Sada se do prave radosti dolazi isključivo preko boli, do istinske ljubavi isključivo preko raspete ljubavi. Ta činjenica postaje nit vodilja u našem svakodnevnom životu, što primjećujemo i u vidljivim znacima križa koji nas okružuju. Iskreno se nadam da nas križevi svakodnevno upućuju na Križ, jedan i jedini, na kojemu je prije dvije tisuće godina Ljubav pokazala u čemu je njezina snaga: u žrtvi i bezuvjetnom predanju sebe za druge.

Neka nas stvarnost križa neprestano podsjeća na slatkoću i radost koja se krije iza svake patnje, boli, tuge samoće... Jer to su nam darovani trenutci po kojima mi sami postajemo slični Ljubavi, postajmo bliži Gospodinu i na dublji način osjećamo da smo ljubljeni. Ono što je drugima prokletstvo, nama kršćanima postaje spasenje, znak nade u vječnost međusobnog zajedništva u Ljubavi. Zbog te činjenice prihvativimo, svako jutro, nanovo svoj križ i stavljajući na sebe taj znak, postanimo svjesni čija smo djeca i odsivajavmo radost koja proizlazi iz te spoznaje! Na taj način postajemo svjedoci da se nijedno dobro ovoga svijeta ne može mjeriti s onim što nas čeka kada u nebu okusimo "ono što oko ne vidje, uho ne ču i u srce čovječe ne uđe...".



PIŠE: SIMON PETER DEŠPALJ

GLAZBA POMAŽE PRIBLIŽITI SE BOGU

GLAZBA JE PJESMA DUŠE

Godinama me glazba držala uz Boga. On je bio dirigent i režiser mog života, za kojega sam dosta proputovao i preživio više selidbi. Iz glazbene sam obitelji, pa sam još u djetinjstvu zavolio operu, za koju sam i danas vezan. Kako sam kao 10-godišnjak ostao bez majke, tako sam oduvijek osjećao Gospinu ruku na sebi, iako to donedavno ne bih riječima tako izrazio. Nakon dužeg razdoblja adolescentske krize, uslijedilo je duhovno buđenje prije četiri godine. Tih godina sam kroz glazbu otkrivaо duhovna područja i unutarnje bogatstvo, te slobodu od vanjskog svijeta.

Već 15 godina se bavim poslom koji i danas obavljam u HNK-Zagreb, a to je korepeticija. Korepetitor je osoba koja radi s pjevačima u kreiranju lika kojeg će pjevati u predstavi. Poželjno je da se završi studij dirigiranja ili klavira, no svakako je potrebna ljubav prema radu s pjevačima. Tu sam se najbolje osjećao, što je i danas slučaj. Kao diplomirani dirigent,

uz brojne koncertne i operne nastupe, bez osobitog nalaženja sebe u dirigentskoj karijeri, Bog me čudesno vodio, na čemu sam mu osobito zahvalan. Bila je to dobra priprava za poziv koji je uslijedio na sv. Franju 4. listopada 2006. Prisustvovao sam prvim zavjetima moje priateljice, kolegice iz Graza, koja je, eto, također iz glazbe završila u samostanu. Osjećaji koji su me tom prigodom proželi postat će mojom životnom prekretnicom, iako toga prvih mjesec dana nisam bio svjestan. Kojeg li proturječja! Za vrijeme mog rada u Osijeku primio sam vijest o odlasku svoje kolegice u samostan. Moja tadašnja reakcija je bila - a jadna, što joj se to dogodilo da se na to odlučila? A Bog je tako učinio da sam baš na njezinim zavjetima dobio poziv, pa sad drugi za mene kažu isto...

Kako je glazba oduvijek bila Božji govor u mom životu, tako je sada još i više. Glazbu smo dobili na dar od Boga i svakim nastupom mu je možemo sa zahvalnošću vratiti, jer je sve svjesniji pristup - na slavu Božju!

PIŠE: STJEPAN BRČINA

BIBLIJA

GLAZBA JE PJESMA DUŠE

"U početku bijaše Riječ i Riječ bijaše u Boga i Riječ bijaše Bog. Ona bijaše u početku u Boga. Sve postade po njoj i bez nje ne postade ništa. Svemu što postade u njoj bijaše život i život bijaše ljudima svjetlo; i svjetlo u tami svijetli i tama ga ne obuze." (Iv 1, 1-5)



Katekizam Katoličke Crkve nas uči kako je Sveti pismo samo jedna knjiga i ta je knjiga sam Isus Krist. Cijela Božja Riječ govori o Kristu i u njemu se čitava ispunjava. Sv Jeronim nam govori kako je nepoznavanje Sv. pisma, nepoznavanje Krista. Zbog toga su svi kršćani pozvani biti svjedocima Božje Riječi. Ako dobro pogledamo oko sebe, vidjet ćemo kako to i nije baš tako. Prije bi se moglo reći kako smo kao učenici Kristovi koji su se vraćali iz Emausa. Puni straha nakon Kristove smrti, tužni, razočaranji. Za njih to je bio jak udarac. Dok se tako žale jedan drugomu, tama sve više zahvaća njihova srca. A kako dobro znamo koliko tama može uništiti i proždrijeti čovjeka. Neprestano su se žalili i mrmljali govoreći kako je trebalo biti drugačije. Dok su tako razgovarali približavao im se sam Isus, ali oni ga ne prepoznaše. S toga je i na nama da se toga dobro pazimo. Često se događa kako naša razočaranja, ljutnje ili neprihvatanja postaju zapreka zbog koje ne prepoznajemo Isusa koji je pred nama, te nam kroz Riječ govori. U vezi s tim, ne bismo smjeli strahovati jer Božja je riječ svjetlo koje raspršuje svaku tamu.

Danas jako malo vjernika čita Bibliju i s toga se neki ljudi osjećaju kao učenici iz Emausa. Ne mogu prepoznati Boga kroz Riječ. Psalmist nam govori u psalmu 119: "Tvoja riječ nozi je mojoj svjetiljka i svjetlo mojoj stazi".

Koliko poštujemo Riječ Božju?

Za kršćane bi Biblija trebala biti simbol prisutnosti Božje. Zbog toga bi Sveti pismo u našim, kako duhovnim domovima (srcima), tako i u onim zidanima trebalo imati posebno mjesto. Kada primate tijelo Kristovo, čuvate ga sa svom čašću kako ne bi ni mrvica pala na zemlju te kako ni jedan djelić sakramenta ne bi bio izgubljen. Uvjereni ste kako bi to bio veliki grijeh kada bi se iz nemara takvo što dogodilo. Ako smo tako pažljivi u čuvanju njegova tijela, smatraste li kako je manji grijeh nemarnost prema njegovoj riječi? Mnogo se toga posvećuje riječju Božjom i snagom se Kristove riječi tvori oltarski sakrament.

Kako se koristimo Božjom riječi u svom životu?

Obično se pitamo što je zapravo riječ? Riječi su samo činjenice, riječi same po sebi nisu ništa. Ali, tko se ozbiljno udubi u razmišljanje o snazi riječi, doći će do zaključka: jedna kriva riječ može uništiti ljudski život, jedna riječ dobro može nekome promijeniti život nabolje i to baš u trenutku kada je izgubio svu nadu. Riječ je nama ostavljena u baštinu i zato bismo je trebali dobro poznavati i njome se koristiti. Mnogi ne znaju što su dobili u Bibliji jer je nisu nikada čitali: "Vi ste pismo naše, upisano u srcima vašim. Znaju ga i čitaju svi ljudi, vi ste očito pismo Kristovo, kojemu mi poslužismo, napisano ne crnilom, nego Duhom Boga živoga. Ne na pločama kamenim, nego na pločama od mesa u srcima". (2 Kor 3, 2-3) Tako pouzdanje imamo po Kristu u Bogu. Istinski se može upoznati samo ono što se upoznaje srcem.



PIŠE: FRA NIKOLA DEGAČ

ODLAZAK U NOVICIJAT

“Poštovani Nikola... na redovitoj sjednici našega Definitorija... razmatrana je i usvojena tvoja molba za ulazak u Novicijat...”

Ovom uslišanom molbom znao sam da otvaram novo poglavlje svog života - odlazak u novicijat, bez obzira na sve. Hvala Bogu, matura je uspješno položena baš kao i prijamni ispit za KBF, pa sam se malo poslije toga “punim plućima” mogao posvetiti pripremi za odlazak na godinu kušnje.

Petak, 7. rujan 2007. ostat će zapisan u mojoj knjizi života kao dan ponovnog rođenja. Tada sam, naime, primio i obukao pokorničko odijelo zvano habit i tim činom pokazao želju i spremnost da još odlučnije slijedim Krista stopama sv. Franje. Takav život donosi nove obveze i zadaće, bezbrojne kušnje i poteškoće te zahtijeva velika odricanja. Ja sam toga svjestan, ali sam također svjestan da taj život, ako se u njemu ustraje do kraja, donosi ono za čime čezne svaka duša - život vječni, beskonačno gledanje lica Božjega. Kako bi se dostigao taj konačni

cilj, potrebno je neprestano učiti i vježbati duh i tijelo u molitvi i radu.

Ovdje se detaljnije upoznajemo sa sv. Franjom iščitavajući njegove životopise i slušajući o njegovom životu. Ali ne samo da učimo o načinu franjevačkog života u zajednici već ga gledamo i na djelu. Veliki nam primjer u tome pokazuju naš magister fra Ferdinand i gvardijan fra Alojzije, koji svoja iskustva s nama rado dijele te nam bezuvjetnom podrškom olakšavaju privikavanje na ovaj život. Sada u potpunosti shvaćam citat iz psalma 133.: “Gle, kako je dobro i kako je milo kao braća zajedno živjeti.” Užitak je hvaliti Boga i slaviti sv. Euharistiju u cik zore. Ovo vrijeme koje provodim u ovoj oazi mira i ljepote prirode te svih Božjih stvorenja što u njoj žive idealno je za jačanje duha i “punjenje baterija” kako bih se što odvažnije uhvatio u koštač sa svim izazovima što su ispred mene.

Iako sam ovdje tek tri mjeseca, znam da je put koji sam odabrao onaj pravi te se nadam da ću na njemu ustrajati i da će me jednom dovesti u kraljevstvo nebesko. Jedino što još mogu reći jest: “Oče, budi volja Tvoja.”



PIŠE: FRA MARIO ŠAGOLJ

MOJ NOVICIJAT

Često se znamo pitati zašto dani tako brzo prolaze. Meni su nakon mature dani jako sporo odmicali. S velikim sam nestrpljenjem čekao dan svoga polaska na otok Cres, kako bih započeo svoju godinu novicijata.

Napokon je došao i taj dan, kada sam krenuo prema novoj cesti svojega života. No prije nego sam stupio na tu cestu, ojačao sam svoj duh. Učvrstio sam i svoju odluku kako bih mogao krenuti tom cestom na čijem se putu nalaze mnoge zamke. I tako sam na Malu Gospu s neizrecivom radošću stupio u novicijat obukavši redovničko odijelo.

Naš novicijat franjevaca konvencionalaca nalazi se u samostanu svetoga Frane. Osim nas dvojice novaka, s nama su i dva fratra puna životnoga iskustva, ali i želje za radom. Nakon nekog vremena sam se prilagodio na dnevni red, ali i svladao hodanje u redovničkom odijelu koje mi je stvaralo male muke.

Novicijat mi predstavlja jednu prekretnicu u životu, u kojem sam opet na početku. Baš kao malo dijete, i ja pokušavam shvatiti okolinu koja me okružuje i uči one prve korake redovničkoga života. U ovom kratkom vremenu koje sam proveo u maloj redovničkoj zajednici, uočio sam veliku važnost bratskog suživota koja i jest odlika franjevačkog života. Naravno, osim svakodnevnih novicijatskih dužnosti, imam jako puno vremena za molitvu i razmišljanje. Molitva je jedan susret s Bogom u kojem mu iskazujem svoje boli i razočaranja, ali i lijepе trenutke i zahvale. Posebno mi je dragо što imam toliko vremena koje mogu provesti u razmišljanju o svom redovničkom životu, ali i u druženju s drugima.

Novicijat je, zaista, jedna lijepa godina u kojoj se stječu nova iskustava. To je godina kada dublje želim spoznati Božji poziv i u potpunosti odgovoriti na njega. Želim dostoјno živjeti tri zavjeta Serafskog Oca koji će obilježiti moj redovnički put.



PIŠE: FRA ŽELJKO KLARIĆ

FRATAR-KROJAČ

HLAČE KROJIM ZIME SE NE BOJIM

Šivanje je drevna vještina kojom su se bavili mnogi, i to iz jednoga jednostavnog razloga: jer je bilo neophodno. No, s vremenom su dizajni moda postigli veliki napredak. Osvojili su svijet, roba se počela masovno proizvoditi, a šivaće mašine su postale gotovo antikvitet. No, u današnje vrijeme šivanje odjeće i drugih stvarčica postaje sve veći hit. Šivanje i dizajniranje vlastite odjeće je postalo zanimljiv i koristan hobi i način izražavanja vlastite kreativnosti. Osim toga, danas imamo škole, pa čak i fakultete dizajna i krojenja.

Jednom sam tako, kad sam se vraćao s fakulteta, dok sam čekao tramvaj, pročitao oglas koji je bio prilijepljen na stupu. Pisalo je ovako: "RUŽA-VEZ, tečaj šivanja i krojenja odjeće po mjeri... svaki polaznik radi za sebe i ono što sašije je nosivo i njegovo." Tek nakon nekoliko dana se u meni probudila ideja da i ja odem na tečaj. Bilo mi je i neugodno to priopćiti ostalima, bojeći se pomalo njihove reakcije. A kad sam to objavio svima, bio sam, neočekivano, općeprihvaćen. I prihvatih se tečaja ozbiljno. Nakon nekog vremena shvatio sam da to i volim raditi.

Volim šiti jer me to i opušta, i jer sam razoznao što će novo i uvijek unikatno moje ruke napraviti. To je samo nekoliko sati odvojenih od slobodnog vremena, u kojima uživam u svim

jetu koji gradimo šivaća mašina, tkanine i ja...

Ponekad samo prepravim neku "staru stvar" - skratim hlače, dodam neki porub, neki novi ukrasni detalj, izmišljam i dodajem što mi padne na pamet i na kraju dobijem neku novu "unikatnu stvar". I tada sam jako zadovoljan svojom rukotvorinom (osim ako mi baš, ali baš, misija ne uspije, pokvarim nešto).

Mislim da će me većina razumjeti jer svi mi, neki manje neki više, volimo nešto novo što kupimo u šumi trgovina i to nas čini na kratko sretnima ali je jedan poseban osjećaj ponosa i slave kad netko to nešto izradi sam. Odmah to i više cijeni. Kako nas samo zna tlačiti pokvareni "ciferšlus" ili dugme koje nedostaje na košulji, ali mojim kratkim zahvatom odozgor prema dolje taj problem biva riješen.

Pored druženja s braćom, čitanja, slušanja glazbe kad imam vremena a nisu ispitni rokovi ponekad nešto sašijem. Taj svoj hobi želim preporučiti i ostalima. Uvijek su me oduševljavale kreacije, ideje i djela ljudi koji žele napraviti nešto novo, neponovljivo i tako unijeti dio vlastite osobnosti u ono što stvara-ju.

Od nekih za svoj trud čujem pohvale, neki me kude, kažu: "babu". I ja sam nekad mislio da je kuhanje "ženski posao", a ipak se govorи o najboljim svjetskim kuharima, a ne o kuharicama. Ista stvar vrijedi i za šivanje.



RAZGOVARAO: VLADIMIR VIDOVIC

PREKO 70 GODINA VJERAN PRVOJ LJUBAVI

RAZGOVOR S O. BENEDIKTOM BENAKOVIĆEM

O tac Benedikt Benaković nakon 45 godina pastoralnog djelovanja u Sjedinjenim Američkim Državama vratio se u Hrvatsku. U hrvatskoj katoličkoj župi u gradu Gary, proveo je skoro čitav svećenički život. Dugačak je to vremenjski period i puno se stvari u međuvremenu promjenilo. Upravo o tim promjenama ali i o mnogim drugim zanimljivim temama razgovarali smo s ocem Benediktom.

Otac Benedikt Benaković rođen je 1923. godine u Slavonskome Brodu. Primljen je u sjemenište franjevaca konventualaca 1935.

godine. Svečane zavjete položio je 1945., a za svećenika je zaređen 1946. godine. Nakon odsluženja vojnog roka imenovan je za kapelana u župi svetog Antuna Padovanskog u Zagrebu. Godine 1962. poslan je na službu u SAD, gdje je od 1972. do 2000. godine bio župnik u župi sv. Josipa Radnika u Garyu. Po povratku u Hrvatsku član je samostana Svetoga Duha u Zagrebu.

Kako ste postali franjevac konventualac?

Franjevac konventualac postao sam slučajno! Htio sam ići u sjemenište, no u sjemeništu su se tada plaćali troškovi oko 400

tadašnjih dinara, što je bila poprilična svota novca koju si moja obitelj nije mogla priuštiti. Tada je moja tetka, koja je bila vrlo pobožna žena, pročitala u listiću Svetišta sv. Antuna Padovanskog iz Zagreba kako franjevci konvencionalci primaju dječake u sjemenište i kako su troškovi samo 200 dinara. Tada je odlučeno da idem tamo.

Kakav je bio život u bogosloviji u vrijeme kada ste Vi bili bogoslov?

Sasvim je razumljivo očekivati odgovor da je bilo bolje nego danas. Uspoređujući staro i novo, za starije generacije staro je uvijek bolje.

Kako to da ste otišli u SAD?

Svoj svećenički život i rad shvaćao sam isključivo u pastoralnoj službi i nikada nisam ni pomisljao na putovanje izvan Hrvatske, pogotovo što se u to vrijeme vrlo rijetko i teško dobivala dozvola za putovanje izvan Hrvatske.

Na putovanje u SAD pristao sam nakon razgovora s poglavarom, koji je želio da odem tamo. Bila su samo dva razloga. Naši svećenici u SAD-u trebali su svećenika pomoćnika, a mi smo trebali materijalna sredstva za uzdržavanje i školovanje sjemeništaraca.

Kakav je bio susret s novom kulturom i običajima?

Susret s novom kulturom i običajima usporedio bih s dolaskom useljenika Hrvata i drugih narodnosti, pogotovo onih koji su dolazili prije i poslije Prvoga svjetskog rata. Oni su pošli na put bez iskustva i priprave, bez potrebne radne sposobnosti i spreme. Govorili su mi da su bili sretni što su došli i dobili posao, makar im je bilo teško ostaviti svoje selo, kraj i rodbinu. U njihovim riječima prepoznao sam sebe. Došao sam u doticaj s novom sredinom bez iskustva, priprave, poznavanja jezika, novih običaja i kulture. Koliko sam bio sretan što sam došao u sredinu u kojoj se govorilo hrvatskim jezikom, toliko sam odmah osjetio jaki pritisak nepoznavanja jezika i to mi je postala dnevna briga - naučiti engleski što prije. Nisam išao u školu za strane jezike već sam jezik naučio u svakodnevnom komuniciraju s ljudima. Tako da znam isključivo taj *spoken English*, a ne ox-

fordski, učeni engleski. To mi je puno pomoglo u budućem pastoralnom radu. Moram odmah reći da se bez poznavanja jezika nije moglo u SAD-u daleko doći ni tada kao ni sada.

U čemu se sastojao Vaš pastoralni rad u SAD-u?

Pastoralni rad u načelu je isti u Katoličkoj crkvi bilo gdje u svijetu. Tako sam i ja u SAD-u u našoj župi podučavao u vjeri, pripremao za sakramente, slavio svete mise i organizirao društveni život. Inače biskupije i župe jako su dobro organizirane.

Jeste li u SAD-u imali problema u svom djelovanju kao katolički svećenik?

Ne. Sve vjerske zajednice, kršćanske i nekršćanske, potpuno su slobodne u vlastitoj organizaciji i djelovanju. Ponekad je znalo biti trzavica između nas katolika i protestanata isključivo oko vjerskih pitanja.

Postoji li interes mladih Amerikanaca za Crkvu i sadržaje koje Crkva može ponuditi?

Svakako postoji određeni interes mladih ljudi koji prate učenje Crkve kao i zbivanja oko nje. Mnogi mladi traže izravni i jasni odgovor na svoja pitanja, zanima ih njihova budućnost i zato sudjeluju u vjerskom životu jer im se čini da ondje mogu naći odgovore na ono što ih zanima.

Kako u SAD-u žive Hrvati, konkretno u Garyu, i razmišljaju li možda o povratku u Hrvatsku?

Vrijeme kad su osnivane nacionalne župe je prošlo. Druga generacija Hrvata sada je u poodmakloj dobi. Istina, unučad još nose hrvatska imena. Hrvati u SAD-u učlanjeni su u razne organizacije, društva i slično, u kojima se njeguju hrvatski folklorni običaji kao i glazba i plesovi.

Govoriti i pozivati Hrvate na povratak je san političara. Stariji Hrvati kroz povratak bili bi odsječeni od svoje obitelji koja bi ostala u SAD-u. Pitanje je tko i zašto bi se odijelio od svoje djece i unučadi. Slatkorječivost djeluje zamamljivo, ali donosi gorko razočarenje.

Možete li usporediti Crkvu u SAD-u kad ste došli i Crkvu koju ste ostavili kada ste se vratili u Hrvatsku?



Ljudski govoreći bio sam veoma iznenađen kada sam došao u SAD. Crkva je čuvala vjerski život kao i svećenička i redovnička zvanja, još uvijek su se gradile škole i sjemeništa. Onda je došla 1970. i dalje. To je bio duhovni mraz koji je ohladio ljubav u mnogim srcima i dušama. Kad sam se vratio u Hrvatsku, ostavio sam Ameriku s nadom u duhovni preporod koji se može očekivati u suradnji s Duhom Svetim.

Kakvo je stanje što se tiče redovničkih i svećeničkih zvanja u SAD-u? Oduševljava li mlade primjer sv. Franje za življenjem u siromaštву, poslušnosti i čistoći? Prema Vašem mišljenju što su uzroci poraznog broja redovničkih i svećeničkih kandidata?

Svećenička i redovnička zvanja su u opadanju. Uostalom, to je veliki problem Crkve u cijelom svijetu, a pogotovo dolazi do izražaja u velikim zemljama poput SAD-a. Primjerice, u biskupiji Chicago, koja je po broju stanovnika velika kao dvije Hrvatske, ima svega nekoliko ređenja u par godina. Sjemeništa zjape prazna i zatvaraju se ili prodaju, iznajmljuju. Uzroke slabog broja kandidata vidim u tome što se ohladila ljubav za životom koji se daje, a porasla je ljubav koja traži i nameće sebe. Oduševljenje će opet doći kad se budu uočile prave vrijednosti u odnosu prema Bogu u njegovoj ljubavi prema Isusu Kristu.

Kako ste doživjeli povratak u Domovinu nakon 45 godina? Kakvu ste Hrvatsku zatekli kada ste se nakon dugo vremena vratile? Jeste li se uspjeli pri-viknuti na novi život u Hrvatskoj?

Povratak je bio pun iznenađenja, kako ugodnih tako i neugodnih. Hrvatska je slobodna zemљa, postigla je ono za čim su vjekovima svi čeznuli srcem i dušom. Samostalnost i neovisnost. Hrvati uvijek cijene Hrvatsku domovinu, ali po svojim običnim mjerilima, osobnim očekivanjima i koristi, ako se to ne ostvaruje, onda se zauzimaju negativni stavovi, kritike i rušenja. Nedavno mi je jedan postariji član župe rekao da promjene nisu donijele veliko ispunjenje o kojem se govorilo i obećavalo!

Kad su mi poglavari prošle godine u studenom rekli da me kane pozvati da se vratim u Zagreb, shvatio sam to kao jedan od redovitih

premještaja u redovničkom životu. Zato sam to olako shvatio. Nisam pristupio tome kao preseljenju na drugi kontinent nego kao "ići u posjet". Zato je prilagođavanje uzelo više vremena, a pogotovo što sam samo nekoliko dana nakon povratka obolio. Hvala Bogu što bolest nije dugo potrajala, ali je ostavila duboki trag na moj sadašnji život. Nakon 45 godina ponovno sam osjetio da sam preseljen i presaćen u novi život, što baš i nije tako lako s obzirom na moju dob i zdravstveno stanje. Čini mi se da prijelaz u novu zajednicu i upoznavanje sa sredinom još uvijek traju.

Biste li se ponovno vratili u SAD?

Da nemam velikih problema sa vidom, zasigurno bih se volio vratiti u SAD, ipak sam ondje bio cijeli svoj život.

Gdje vidite budućnost naše Provincije?

Nekada su Provincije bile sve, za Provinciju se radilo, molilo, živjelo i osjećalo odanost. To bi vrijeme opet moglo doći i donijeti preporod i povratak prvotnoj karizmi koji su dali osnivačelji. Red i provincija su sve, a pojedini članovi su ugrađeni u tu zgradu i daju čvrstoću i jakost. U tu svrhu smo pozvani da stalno molimo za Provinciju kroz koju pripadamo Redu.

Na kraju našeg razgovora zamolio bih Vas, da kao redovnik i svećenik s dugogodišnjim iskustvom, uputite poruku nama koji smo tek započeli put u franjevačkoj zajednici?

Parafrazirat ću svećenika i pjesnika Izidora Poljaka. Ostanite vjerni prvoj ljubavi svojega zvanja.

"Iz svoje kuće potjerao sam Njega, svoj gospodar da budem. I onda kao svoj gospodar gubernim ushićenje i zanos, snagu za ljubav i žrtvu. Zato se vraćam i prihvaćam opet zanosno slijediti Krista. Ponosnu je dušu moju poljubio Krist. Tebi se, Gospode, klanjam. Kriste, hosana, hosana.

Tebi darujem mladost, zanosne i raskošne snove. Bijelih se odreko ruža i proljetnog jorgovana. Na križ pribijam srce, Gospode, samo zbog tebe. Hosana, hosana, Kriste, hosana." ■

RAZMIŠLJANJA

TI DODAJ ZRNO SVOJE ZA VELIK LJUDSKI ROD (AUGUST ŠENOA)



Čovjek se poznaje po vlastitim djelima, po svom zrnu koje ulaže u sebe, u ovaj svijet. Ipak, i sam je stvoren od mnoštva stanica bez kojih ne bi mogao funkcionirati. On je jedinka koja želi nešto dati svijetu. Hoće li donijeti ljubav ili mržnju, svjetlost ili tamu, ovisi o njemu samom. Svaki naš postupak jest jedno malo zrno koje će donijeti nekakav plod, a kakav – ovisi o našem trudu i naporu.

Cvijet ne možemo zamisliti bez latica koje ga čine, klas bez zrnja, građevinu bez opeka, slap bez kapljica. Sve su to sitnice koje nam omogućuju ljepši, ugodniji život, za koji kažemo da je često sumoran, težak, mučan. Bismo li mi bili sposobni učiniti ga ljepšim da nije tih divnih stvorenja? Kolika je naša mogućnost da izrazimo svoju kreativnost u vršenju malih, neznačajnih stvari? Ne moramo se zaustaviti na malim stvarima, činimo velika djela, koja će poboljšati kvalitetu života drugih i nas samih.

Vratimo se u prošlost, kad su naši pređi živjeli bez električne energije, bez automobila, bez raznih pomagala koja nama danas čine život lakšim. Ipak, između onih koju su se zadovoljavali svojom svakodnevicom, bili su pojedinci željni promjena. Upravo zbog njih imamo sve što nam olakšava život. Važno je da se u pojedincu pojavi težnja za nečim novim, za nepoznatim, i da krene putem ostvarenja toga cilja. Lako je težiti nečemu, a za ostvarenje toga ništa ne učiniti.

Bog je želio stvoriti čovjeka, stvorio ga je iz ljubavi, ali je u njega usadio svoje zrno, svoju stvoriteljsku moć da i on stvara. U svima nama je, dakle, zrno. Kakva smo mi zemlja, hoćemo li donijeti plod? Meštrović je rekao da čovjek dio svojih sposobnosti dobije stvorenjem, a ostatak mora sam izgrađivati i usavršavati. Ipak, ne izgrađujemo svoje zrnce sami. Mi smo zemlja, a naša okolina je voda, trnje ili korov koji različito utječe na nas, ali nas pomažu izgraditi. Zrno je veoma osjetljivo, prima svaki utjecaj, bilo negativan ili pozitivan. Kada zrno da svoj plod, ne pitamo se kroz kakve je sve nevolje ono prošlo već kakvo je sada.

Čovjek ne razmišlja kako utječe na druge (na drugo zrnce oko sebe) i to ga često stoji života – ako se ne osvijesti – jer je mnogima uništilo život ili što drugo. Ipak, kada sami sijemo, želimo da naš plod bude savršen, stostruk, da nas obraduje. Ne želimo da nitko utječe na njega jer će u pitanje doći naša sreća. Teško je upijati samo ono što je dobro jer bili bismo savršeni, a to je nemoguće.

Na kraju dana mnogi razmišljaju o proteklom danu – dobru ili zlu što su ga učinili: "Moja molitva nek' bude k'o prinos večernji." Neka svako zrno koje je s ljubavlju posijano doneše plod, a taj plod neka bude molitva, naš do-prinos ovome svijetu. Ne moramo mi odvesti čovjeka na Mjesec, ali budimo sposobni ljudima uljepšati dan osmijehom, lijepom riječju... i drugima ostaviti to u nasljedstvo.



PIŠE: FRA IVAN PENAVA

KRŠĆANSKA MISTIKA SUTRAŠNJICE

TEOLOŠKO PROPITIVANJE MISTIČKOG ISKUSTVA

UVOD

Mnogo puta sam čuo kako se s propovjedaonice citira misao Karla Rahnera kako će kršćanin budućnosti biti mistik ili ga neće biti. Ta Rahnerova misao skoro uvijek je bila izvučena iz konteksta i nikada dovoljno jasno i duboko protumačena.

Odlučio sam potražiti izvorno mjesto ove Rahnerove misli i pokušati otkriti što je Rahner uistinu mislio kad ju je zapisao.

Iščitavajući Rahnerova djela, zanimljivo mi

je bilo otkriti kako Rahner mistično iskustvo otkriva u običnim trenucima svakodnevnog života i nastoji pokazati kako se ono najbolje shvaća u kršćanstvu.

I. KARL RAHNER I NJEGOV POGLED NA MISTIKU

1. Mistična dimenzija teologije Karla Rahnera

U svojim spisima Karl Rahner nam se otkriva ne samo kao veliki katolički teolog već i kao filozof. Zbog toga su njegove duboke misli često teško shvatljive. "Rahnerov teološki jezik, pun



zavisnih rečenica koje specificiraju, omeđuju i ispravljaju glavnu rečenicu; teoloških i filozofskih kovanica koje prizivaju sugestivne slike i oslikavaju egzistencijalne situacije; filozofskih kategorija preuzetih od suvremenih mislilaca i prilagođenih kako bi mogli izraziti i održati sadržaj Objave – prilično je složen i težak.”¹

U takvom njegovu teološko-filozofskom promišljanju na poseban način otkrivamo mističnu dimenziju njegovih spisa.

2. Mistik budućnosti

U svojem djelu *Frömmigkeit früher und heute* (Pobožnost prije i danas) Rahner nam donosi misao o mistici, odnosno čovjeku mistiku, a ovdje je donosimo cjelovitu u vlastitom prijevodu na hrvatski jezik:

“Da bi se učinilo jasnijim što se podrazumijeva pod izrazom ‘mistika’ (koji, kad se ispravno shvati, nije u suprotnosti vjeri u Duha Svetoga već je njoj jednak) može se reći: pobožni čovjek sutrašnjice bit će ‘mistik’, onaj koji je nešto ‘iskusio’, ili ga više neće biti, jer pobožnost sutrašnjice neće biti od svih nošena jednim unaprijed utemeljenim, osobnim, jednoglasnim i samo po sebi razumljivim iskustvom, javnim uvjerenjem i religioznim običajima; dakle, dosadašnji uobičajeni religiozni odgoj moći će biti samo još sekundarna dresura za religioznu institucionalnost.”²

Kao što se može vidjeti u ovom našem prijevodu, naglasak je stavljen na riječ “mistik”. Rahner nam odmah u svojem stilu zavisnom rečenicom tumači što misli kad kaže “mistik” – onaj koji je nešto “iskusio”.

Špehar će u svojem razmišljanju o mistici, odmah nakon spominjanja ove Rahnerove rečenice, zaključiti kako je “mistika prije svega iskustvo Boga”.³

3. Iskustvo Boga

Na kakvo iskustvo Boga misli Rahner? Odgovor nam nudi on sam: “(...) Iskustvo Boga u užem smislu jest, ono najintimnije i nadnaravno u dubini naše egzistencije, nešto što doista možemo definirati kao ‘mističko’.”

Ili na drugom mjestu: “Ako tko uspijeva

živjeti s ovim neshvatljivim i šutljivim Bogom, te uvijek iznova nalaziti snagu da mu govori, da mu i u tminama govori s vjerom, povjerenjem i smireno, iako mu naočigled ne dolazi nikakav odgovor osim prazne jeke vlastitog glasa; ako tko trajno uspijeva održati otvorenim vrata vlastite egzistencije prema Božjoj neshvatljivosti, iako se čini da ih stvarno neprestano zatvara: svijet svojim neposrednim iskustvom, vlastiti problemi i potrebe kojima se sami moramo aktivno baviti, ljepota i veličanstvenost svijeta koji sve više rastu; ako tko dakle uspije u tome bez podrške ‘javnog mnjenja’ i običaja, ako prihvati ovu zadaću kao odgovornost vlastitoga života u uvijek novom djelovanju, a ne samo kao prigodni religiozni čin, tada je on pobožna osoba, kršćanin”.⁵

Konkretno, iskustvo Boga Rahner je više puta poistovjećivao s iskustvom milosti koja nastaje u kontemplaciji različitih momenata svakidašnjeg života. Kroz nekoliko pitanja potiče čitatelja da sam pronađe takva iskustva u vlastitom životu:

“Jesmo li kad šutjeli, iako smo se htjeli braniti, iako se s nama nepravedno postupalo? Jesmo li kad oprostili, iako za to nismo dobili nikakve nagrade? To je štoviše šutljivo praštanje shvaćeno kao sasvim normalna stvar. (...) Jesmo li kad god bili potpuno osamljeni? Jesmo li se ikad za nešto odlučili, i to samo zbog unutarnjeg glasa svoje savjesti, odlučili ondje gdje se nikome više ne može reći, nikome objasniti, gdje smo potpuno sami, svjesni da donosimo odluku koju nam nitko ne može preuzeti, za koju nam valja dovijeka odgovarati?”⁶

Pronalažeći takva iskustva u svojem životu čovjek se susreće sa svojim duhom, a ako smo iskusili duh, onda smo faktički iskusili i nadnaravno, kaže Rahner. Možda samo anonimno, neizričito.⁷

4. Kršćansko iskustvo Boga

Izneseno o Rahnerovom poimanju mistike u svakodnevnom životu možemo opisati kao opće ljudsko iskustvo duha. Pogledajmo što se tu otkriva kao kršćanski aspekt.

Već u našoj početnoj misli o “mistiku sutrašnjice” Rahner objašnjava pojам mistika



koji "kad se ispravno shvati, nije u suprotnosti vjeri u Duha Svetoga već je njoj jednak". Kasnije, govoreći o iskustvu Boga u svakodnevnički Rahner zaključuje sljedeće: "Ako se u tom iskustvu odrekнемo sebe, sve poprimi okus smrti i propadanja, ili se sve počne gubiti u nepojmljivoj sreći, tada je u nama na djelu ne samo duh već Duh Sveti."⁸

Još jasnije o tome govorи na sljedećem mjestu: "Ta radikalna dubina iskustva Boga s jasnoćom se shvaća nadasve u kršćanstvu, koje ga definira kao milost i kaže kako se ona pobijedosno nameće i povjesno samoproglašuje u Isusu Kristu. Stoga iskustvo Boga, čak ni u svom specifičnom današnjem obliku, nije nužno neutralno naspram kršćanstva, kako bi se moglo na prvi pogled činiti. Sasvim suprotno, među pozitivnim religijama (tj. povjesno i socijalno strukturiranim) kršćanstvo na najradikalniji i najčišći način ostvaruje to iskustvo, budući da u Kristu ima njegovo povjesno uvjerljivo očitovanje."⁹

5. Kritički osvrt

U svojim poticajima da kršćanin mora biti mistik, Rahner jasno očituje kako kršćanin tu mistiku ne mora tražiti izvan kršćanstva.

Doduše, tražeći mistiku mora započeti s vlastitim općeljudskim iskustvima (oprštanje, osamljenost, odlučivanje, ljubav u trenucima bez zanosa) koji ga vode prema spoznaji vlastitog duha. Ta spoznaja ne mora biti izvorno kršćanska. Rahner čak spominje kako ona može biti i anonimna, pa čak i nesvesna.

Već i tada, makar anonimno i nesvesno, čovjek je u dodiru s Bogom, koji mu, eto, možda stoji iza leđa, pa ga čovjek još ne uspijeva vidjeti, ali osjeća njegov dodir i blizinu.

Čovjek, pripadnik zapadnoga civilizacijskog kruga, po svojoj naravi nastoji uvijek racionalizirati sva svoja životna iskustva, te ne bi trebao bježati niti od racionaliziranja vlastitih duhovnih iskustava. Koliko je razum važan za vjeru, potvrđuje nam i sam papa Benedikt XVI. u svojem govoru u Regensburgu 2006. godine, citirajući cara Manuela II. Paleologa: "Ne djelovati u skladu s umom i s Logosom, protivi se Božjoj biti."¹⁰

Slijedeći zdrav razum i poticaje koje nam pruža Karl Rahner u svojim djelima, svaki bi čovjek mogao doći do spoznaje da "kršćanstvo na najradikalniji i najčišći način ostvaruje to iskustvo Boga, budući da u Kristu ima njegovo povjesno uvjerljivo očitovanje."¹¹ ■

¹ I. SANNA, *Karl Rahner*, Zagreb, 2006., str. 37.

² K. RAHNER, *Frömmigkeit früher und heute*, u: ISTI, *Schriften zur Theologie*, Bd. VII, Benziger Verlag Einsiedeln/Zürich/Köln, 1971., str. 22-23; usp. I. SANNA, *nav. dj.*, str. 40.

³ M. ŠPEHAR, Mistika u životu kršćana, *Bogoslovска smotra* 75 (2004) 1, str. 88.

⁴ K. RAHNER, *Confessare la fede nel tempo dell'attesa*, Rim, 1994., str. 96; prema I. SANNA, *nav. dj.*, 2006., str. 41.

⁵ K. RAHNER, *Pietà in passato ed oggi*, Rim 1968., str. 22; prema I. SANNA, *nav. dj.*, str. 43.

⁶ K. RAHNER, *O svagdašnjim stvarima*, Zagreb, 1979., str. 26-27.

⁷ Usp. K. RAHNER, *nav. dj.*, 1979., str. 29.

⁸ Usp. K. RAHNER, *O svagdašnjim stvarima*, *nav. dj.*, str. 29.

⁹ K. RAHNER, *Esperienza di oggi*, u: *Nuovi Saggi*, vol. IV, Rim, 1972., str. 224-225.

¹⁰ http://www.katolici.org/dogadjanja.php?action=c_vidi&id=7616

¹¹ K. RAHNER, *Esperienza di oggi*, u: *Nuovi Saggi*, vol. IV, Rim, 1972., str. 224-225.

RAJ, PAKAO I ČISTILIŠTE U ODNOSU NA OTKUPLJENJE

PIŠE: FRA MICHAEL PAVIĆ

Bog nam se uvijek na različite načine objavljuje kao onaj koji iz kaosa izvodi red, svemu daje smislenost i usmjerava na dobro; kao absolutna ljubav, pravednost i milosrđe. To je ono što određuje njegovu bit koja mu "ne dozvoljava" napuštanje ovoga svijeta kako bi ga prepustio njegovoj izgubljenosti nego da ga čuva i upravlja svojom Providnošću; to je ono po čemu se očituje njegova božanska veličina i zbog čega on zaista i jest Bog.

Kamo poslijе smrti? Zašto živjeti? Čemu se nadati? Odgovor proizlazi iz Božje svetosti i ljudske slobode, koji je neizbrisivo zapisan u našim savjestima, a po mastilu pera biblijskog pisca i ljudskim pismom svima objavljen – raj, pakao, čistilište i otajstvo otkupljenja.

Raj

Već nam prvi retci Knjige Postanka, unu-

tar svojega simboličkog izvještaja o Božjem stvaranju neba i zemlje, donose i vrlo slikovito-idilični opis Edenskog vrta, kao mjesta prvotno ljudskog obitavanja ovdje na zemlji. Bog, stvarajući čovjeka sebi slična, "zasadi vrt na istoku, u Edenu, i u nj smjesti čovjeka koga je napravio" (Post 2, 8), "da ga obrađuje i čuva." (Post 2, 15) To prvotno ljudsko obitavalište ima obilježje idealne čovjekove sreće – Boga i čovjeka povezuju bliski i prijateljski odnosi, čovjek slobodno uživa raznovrsne plodove biljaka iz vrta, gospodari nad životinjama, živi u skladnome jedinstvu sa svojim bračnim drugom i moralnoj nedužnosti, ne poznaće smrt i raspadljivost (usp. Post 2, 8-25).

Želeći istaknuti bijedu sadašnjeg čovjekova stanja kao posljedicu neposlušnosti i udaljavanja od Boga, biblijski pisac se koristi slikom "stabla spoznaje dobra i zla" koje je bilo posađeno u sredini Edenskog vrta (usp. Post 2, 9), mjes-



tom gdje je Sotona napastovao Adama i Evu (usp. Post 3, 1-5). Odbijajući svoju stvorenost, smrt ulazi u svijet kao posljedica ljudskoga grijeha (usp. Post 3, 6-7; 3, 19) i počinje jedno novo vrijeme ljudske povijesti – vrijeme izgubljenog raja (usp. Post 3, 23).¹

Štvaćajući božansku bit te prepoznavajući Stvoriteljevu ljubav, otvorenost i smisao njegova providnosnog djelovanja da se svijet i čovjek vrate svom prvotnom stanju, biblijski pisci kroz brojne odlomke Staroga i Novog zavjeta razvijaju eshatološku temu ponovno nađenog raja.²

Govoreći o raju unutar konteksta katoličke eshatologije, potrebno je naglasiti kako raj nikako ne predstavlja neko određeno mjesto u kojemu će ljudi, nakon pravednoga zemaljskog života ili čistilišta, susresti Boga koji ih u svojoj ljubavi prihvata i uzima k sebi, nego stanje čovjekove zrelosti, potpuno ispunjenje svih njegovih mogućnosti i ostvarenje njegova zvanja. Pojam raja predstavlja stvarnost ispunjenja i ostvarenja čovjekove osobnosti koja je oslobođena od svih ograničenja ljudske grešne strukture, i to u potpunom zajedništvu sa samim Bogom.³

Pakao

Slobodni ljudski pokušaj udaljavanja od Boga iz Knjige Postanka imao je za posljedicu gubitak stanja onoga prvotnoga edenskog blaženstva. Čovjek je svojim postupcima narušio ispravni sklad reda između Boga, ljudi, prirode i životinja, a biblijska povijest nas uči kako su brojni pojedinci, unatoč objavi otajstva otkupljenja i eshatološkog obećanja ponovnog uspostavljanja "Edena", ustrajali u stanju "užitka jabuke" sa stabla spoznaje dobra i zla.

Uspoređujući slike zagrobnog života iz Staroga i Novog zavjeta, možemo zaključiti kako se sudska nepravednih okončava dvostrukim aspektom: stanjem potpune lišenosti zajedništva s Bogom i pravednicima, te stanjem teškoga trpljenja koje iz te izdvojenosti proizlazi. To je boravište svega zla koje je daleko od boravišta samoga Boga, a iz kojeg više nema izlaza.⁴

Crkva u svojem naučavanju potvrđuje opstojnost pakla i njegovu vječnost. To je "vječni oganj" kamo odlaze duše samo onih koje umiru

u smrtnome grijehu a glavna muka se očituje u vječnoj odijeljenosti od Boga. Sam Bog nikoga nikada nije predodredio za pakao, jer je za to potrebno svojevoljno odvraćanje od Boga (smrtni grijeh) i ustrajnost u tome sve do kraja. Učenje Crkve o paklu predstavlja poziv vjernika na odgovornost i na obraćenje poradi njihove vječne sudsbine.⁵

Čistilište

Tijekom povijesti Crkve javljale su se česte rasprave o vrijednosti nekih tekstova *Svetog pisma* koje su ih neki pojedinci običavali navoditi u korist postojanja čistilišta. Radi se konkretno o: 2Mak 12, 40-45; Mt 5, 25-26; Mt 12, 32 i 1Kor 3, 10-15. Današnji se bibličari slažu kako navedeni biblijski tekstovi ne govore izričito o čistilištu nego samo sugeriraju na mogućnost zagrobnog čišćenja.⁶

Konstitucija *Benedictus Deus* pape Benedikta XII. jasno definira i razlikuje: duše pravednika koje se nemaju od čega čistiti i duše onih koji su u smrtnome grijehu; duše pravednika koje započinju vječni život neposredno nakon smrti i duše grješnika koje nakon smrti bivaju osuđene i udaljene od vječnoga i blaženog gledanja Boga. Osim toga, papa navodi i kako će posjedovanje blaženog gledanja Boga biti dano i onima koji će se nakon smrti očistiti. On govori, dakle, o onozemaljskome čišćenju koje će se dogoditi "nakon smrti".⁷

Pozivajući se velikim dijelom na definicije sabora u Firenci, na 25. sjednici tridentskog sabora, 3. prosinca 1563. godine, donesen je Dekret o čistilištu u kojemu se izlaže nauk Katoličke crkve o postojanju čistilišta, koji pripada vjeri te da je dužnost svakog biskupa pobrinuti se da u taj nauk svi vjernici vjeruju.⁸

Opisujući crkvenu stvarnost u svojoj širini, Drugi vatikanski sabor u dogmatskoj konstituciji o Crkvi, *Lumen gentium*, govori o čistilištu kao o jednom od tri crkvena stanja. Tako konstitucija razlikuje "putnike na zemlji", one koji se "čiste" i one koji "uživaju slavu" (usp. LG 49.). U broju 50. te iste konstitucije spominje se praksa Crkve koja potječe od najstarijih vremena, da se moli za preminule vjernike "jer je sveta i spasenosna misao moliti za mrtve da se odriješe od grijeha".⁹ U broju 51., donoseći

pastoralne smjernice i dozivajući pri tome u sjećanje dekrete sabora u Firenci i Trentu, sabor ponovno predlaže molitvu za pokojne koji se još uvijek "čiste".¹⁰

Otkupljenje

Biblijski tekstovi Staroga i Novog zavjeta obiluju izrazima, kao što su *otkupljenje, oslobođanje, prisvojenje, kupovina, pomoć i spasenje*, kao sinonimima s obzirom na Božje djelovanje i kontekst njegove prisutnosti u svijetu, želeći nam posvijestiti nužnost ljudskoga nepokolebljivog pouzdanja u Tvorca svega stvorenog.¹¹

Stari zavjet najčešće promatra *otkupljenje* unutar prikazivanja izraelskoga religioznog iskustva izlaska iz egipatskog i babilonskog sužanjstva te sklapanja Saveza Izabranog naroda s Jahvom Stvoriteljem.¹²

Ne prekidajući vezu sa Starim zavjetom, služeći se pojmom *otkupljenja*, Novi zavjet nam prikazuje koliko je doista Jahve spreman ići daleko poradi izgubljenog čovjeka: "Uistinu, Bog je tako ljubio svijet te je dao svoga Sina Jedinorođenca da nijedan koji u njega vjeruje ne propadne, nego da ima život vječni. Ta Bog nije poslao Sina na svijet da sudi svijetu, nego da se svijet spasi po njemu." (Iv 3, 16-17).

Samо sveobuhvatnim gledanjem Staroga i Novog zavjeta možemo ispravno i potpuno shvatiti temeljno biblijsko poimanje *otkupljenja*. Ono predstavlja otajstvo neizmjerne Božje ljubavi i naklonosti prema ovome svijetu i prema izgubljenome čovjeku, a koje odgo-

vara otajstvenosti njegove božanske biti. Svaki čovjek koji se odriče svoje ohole samovolje te slobodno otvara svoje srce Božjoj blizini i djelovanju, ponovno uspostavlja prvotno skladni odnos između Stvoritelja i stvorenoga; ponovno postiže vlastito stanje "zemaljskoga raja" (Kraljevstva Božjega); ponovno postiže vječni život (posjeduje božanski život). *Otkupljenje* je izraz Božje ljubavi koja je pobijedila smrt i grijeh u ljudskome tijelu.¹³

Zaključak

Biblijski pisac *Knjige Postanka*, služeći se simboličkim govorom svojeg vremena, donosi nam dvostruki izvještaj stvaranja, koji se međusobno dopunjaju, što će reći da već negdje u IX. – X. st. prije rođenja Isusa Krista nailazimo na stranice ispisane odgovorima koji se odnose na temeljna pitanja čovjekove svakodnevice: Gdje je početak svemu ovome što nas okružuje i jest? Koji je smisao i svrha svega toga? Zašto smo stvorenici? Kamo idemo? Ispravno shvatiti odgovore na ova pitanja - ključno je za smislenost i usmjerenošć ljudskog života i djelovanja.

Udaljivši se od Boga, čovjeku se otvaraju oči (usp. Post 3, 7) i uvidjevši svoju nevolju, on zastaje pred pitanjem: odakle će mi doći pomoći? Unatoč svim ljudskim naporima i pokušajima preostaje mu jedino odgovoriti: pomoći je moja od Gospodina, koji je stvorio nebo i zemlju, koji ne drijema i ne spava; od mojeg čuvara koji mi ne da posrnuti (usp. Ps 121). ■

¹ Usp. LÉON-DUFOUR, Xavier, *Rječnik biblijske teologije*, KS, Zagreb, 1993., str. 1075.

² Usp. LÉON-DUFOUR, Xavier, *nav. dj.*, str. 1075-1076.

³ Usp. NEMET, Ladislav, *Kršćanska eshatologija*, KS, Zagreb, 2002., str. 139.

⁴ Usp. REBIĆ, Adalbert (uredio), *Opći religijski leksikon*, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Zagreb, 2002., str. 677.

⁵ Usp. KKC, br. 1035-1037.

⁶ Usp. POZO, Candido, *Eshatologija*, Vrhbosanska katolička teologija, Sarajevo, 1997., str. 439-440.

⁷ Usp. DENZINGER, Heinrich – HÜNERMANN, Peter, *Zbirka sažetaka vjerovanja, definicija i izjava o vjeri i čudoređu*, "Ne živi čovjek samo o kruhu" Đakovo, Đakovo, 2002., br. 1000; POZO, Candido, *nav. dj.*, str. 433.

⁸ Usp. POZO, Candido, *nav. dj.*, str. 438.

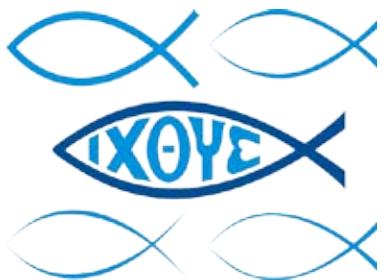
⁹ Usp. LG, 50.

¹⁰ Usp. LG, 51.

¹¹ Usp. LÉON-DUFOUR, Xavier, *nav. dj.*, str. 807.

¹² Usp. Isto.

¹³ Usp. LÉON-DUFOUR, Xavier, *nav. dj.*, str. 811-814.



PIŠE: FRA MATIJA ANTUN MANDIĆ

KRISTOV MONOGRAM

Zanimljivo je kako nas svaka vrsta osobne ograničenosti jednostavno privlači prema njezinom nadilaženju. Kao svojevrsni životni pokretač, plijeni naša bića te nas potiče na neka nova otkrića i osobni napredak. S nešto dubljom analizom, uvidjet ćemo kako, danju i noću, ljudski duh (svjesno ili nesvjesno) otvara vrata nepoznatog, sve sa željom svladanja i kontroliranja nepoznatih prostranstava. Možemo konstatirati kako su, upravo ljudske ograničenosti, glavni činitelji koji oblikuju naše želje, potiču nas na kakvo djelo, upravljaju našim postupcima te začinju naše uspjeha ili neuspjeha. Postignute granice zamjenjujemo novima, a neostvarene lako prelazimo maštom i imaginacijama. Beskonačno kruženje.

Upravo zbog te činjenice i simboli su nas uvek privlačili posebnom pažnjom, a današnja

kultura, znanstvene fantastike i *nano* tehnologije, pokazala se kao vrlo plodno tlo simboličkog izražavanja istine, želja, strahovanja i težnji ljudskog duha.

Simboli su kao neki leksikon ili rječnik, vidljiva projekcija nevidljivih slika, ključ zagonetki ljudskog razuma. Po njima nam nešto daleko i strano, odjedanput postaje tako blizu i tako blisko. Potrebno ga je samo znati ispravno čitati i gledati.

Boga u svojoj veličini čovjek ne može u potpunosti obuhvatiti, pa niti unatoč njegovoj objavi. Upravo zato, čovjek se i služi simbolima kako bi pomoću tih, znakovitih nositelja značenja, dublje utonuo u bezdan istine, neprestano nadilazeći i postavljajući si, neka nova, ograničenja.

Kristov monogram također je simbol. Ne-potpuni izraz nedokućive Božje vrijednosti i



Kristova otajstva. "Bezdan doziva bezdan."

I on, kao svaki drugi simbol, ima svoju istraživačku, posredničku, objavitejsku, pedagošku, pa čak, i terapijsku funkciju. On sažima posvemašnje ljudsko iskustvo Boga na razini nesvesnog, svjesnog i nadsvjesnog, prikazujući sintezu svijeta s njegovim stvoriteljem o kojemu sve uvelike ovisi. On je duhovni odjek osobe, društva, vremenske epohe, kulture i okolnosti.

I. SIMBOL I ZNAK

Pojam *simbol* dolazi od grčke riječi σύμβολον, koja se može prevesti kao znamen, biljeg ili znak. On nastaje istovremenim logičkim spojem slike (*significans* – nositelj značenja) i smisla (*significatum* – samo značenje) u samo jedan znak (govor, kōd ili ključ, a može biti vizualni, verbalni, mimički itd.) radi označavanja bitnih svojstava neke stvarne ili duhovne pojave, predmeta, države, ustanove i sl. U filozofskom kontekstu simbol predstavlja sredstvo pomoću kojeg se izražava odnos između vidljivog i nevidljivog, osjetilnog i duhovnog. *Significans* i *significatum* predstavljaju dvije temeljne sastojnice svakoga znaka.¹

Simbol je znak ili lik koji, ovisno o autorovoj namjeri, doziva u pamet predodžbu ili duhovnu stvarnost. Za simbol je vrlo bitno da, neovisno je li materijalni ili apstraktni znak, označava neki pojam ili da na njega tek podsjeća. Sam simbol, unutar sebe, mora sadržavati prikriveni smisao te se razlikuje od metafore i alegorije. Simbol je bitno iznad njih. Unutar samoga sebe sadrži neiscrpno bogatstvo vrijednosti koje se u potpunosti ne mogu priopćiti kao neka sasvim jednostavna informacija, a moguće ih je jedino komunicirati putem iskustva.²

II. RANOKRŠĆANSKI SIMBOLI

Kršćanska simbolika nastaje usred kao-sa iskustva božanskog i tragedije povijesti, usmjerena ljudima koji su obuzeti očajem te osjećajima beznađa, nudeći im put istine i spasa koji vodi, iz surove tame, prema slobodi i svjetlosti ljubavi kraljevstva nebeskoga. Iz iskustva, kršćanski simboli Boga poprimaju

ljudski lik koji je sebe prinio na drvo križa, kao žrtvu, za spas grešnika. Kršćanska simbolika predstavlja prvotna svjedočanstva prave umjetnosti kršćana koje su ispisivali po zidovima katakombi, sarkofazima, rukopisima itd. zbog nedopuštanja, od strane Carstva, otvorenog ispovijedanja svoje vjere.³

Kršćanski simboli izriču iskustvo kršćanske zajednice jednoga Boga, Boga Gospodina Isusa Krista koji je nekoć govorio po prorocima i koji budno vodi svoj narod tijekom povijesti spasenja. Kršćanski simboli izriču stvarnost i veličinu Sina kojega je Bog poslao da bi se po Sinu, upoznavši i vidjevši Boga, svi spasili. Sin – Krist središnja je ličnost kršćanske simbolike.

Prema hrvatskom teologu Anti Crnčeviću, ranokršćanske simbole moguće je klasificirati prema četirima osnovnim skupinama:

- 1) Fitomorfni simboli
(vinova loza, grozd, klasje),
- 2) Zoomorfni simboli
(riba, janje, jelen, delfin),
- 3) Antropomorfni simboli
(ribar, pastir, učitelj),
- 4) Grafički prikazi
(oblici Kristova monograma, sidro, križ).⁴

III. KRISTOV MONOGRAM

Signum Christi

Pojam *monogram* dolazi od grčke riječi *monogrammos* koja je sastavljena od druge dvije grčke riječi, *monós* (sam, jedini) i *grámma* (slovo), a u svome osnovnome značenju označava skraćenicu imena nekog čovjeka napisana s dva slova⁵, koja su međusobno povezana u samo jedan znak.⁶

Monogramskim upisivanjem imena rado se služila epigrafija koja je, klešući u kamenu, imala dostatan razlog za kraćenje višerječnih antičkih imena. Kristovo se ime započelo monogramski zapisivati, najprije, zbog konspiracije s nekršćanima, a kasnije i zbog praktičnih razloga. Osim u antici, monogramsco se pisanje rado koristilo i u srednjem vijeku, klesalo na kamenim ili urezivalo na drvenim podlogama, dok će u kasnom srednjem vijeku prijeći čak i u rukopise. Kršćanska simbolika nije izmisnila monogram kao takav, ali nam je u baštinu os-



tavila najpoznatiji i najrašireniji monogramske znak, znak Isusa Krista.⁷

Jedna od mogućih podjela Kristova monograma bila bi:

1) monogram XP:

- osnovni oblik,
- osnovni oblik s dodatkom grčkih slova A i Ω,
- osnovni oblik unutar zatvorenog kruga ili sunca,
- osnovni oblik s dodatkom grčkog slova N;

2) monogram IHS:

- osnovni oblik,
- osnovni oblik s dodatkom križa,
- osnovni oblik unutar zatvorenog kruga ili sunca,
- osnovni oblik s dodatkom krune;

3) monogram ICHC.

ZAKLJUČAK

Kršćanska vjera duboko je povezana uz jezik simbola koji, čak i u ovim suvremenim danim visokoga tehnološkog napretka i modernizma, kada se čini da je čovjek sve više usmjeren prema logičnom i materijalnom, neprestano oživljava jedan svijet vrijednosti koji nadahnjuje.

Ti simboli nas uvijek iznova privlače jer u sebi imaju svojstva i utjecaj koji nema razum, intelekt i logika kojom se služimo u svakodnevnome životu ili znanstvenom istraživanju po-

java. Oni omogućavaju našoj percepciji korak dalje od viđenog i znanog, prema otajstvenome, kako bi i tim dijelovima pridodao jednu novu vrstu sređenosti, značenja i transparentnosti.

Kristov monogram predstavlja simbolički jezik starokršćanske umjetnosti, utemeljen na živome iskustvu vjere, a koji predočava značenje i veličinu Kristova otajstva, s naglaskom na duhovni odnos između Boga i čovjeka. Na umjetnički način oživljava slova Svetoga pisma i riječi usmene predaje o temeljnim vrijednostima kršćanske vjere. Po njemu ona postaju vizualna, emotivna i intelektualna iskustva.

Izvanjsko i površno promatranje Kristova monograma isključivo kao umjetničkog djela ne dozvoljava njegovu ekspresivnost kao medija, jer njegova površina predstavlja samo sliku. Često zaboravljamo kako ta slika posjeduje i jednu neizmjernu dubinu koja upućuje na sasvim drugu stvarnost: božansku slavu i čast, pobožnost i pokajanje, te na nadu u izbavljenje i život vječni.

Suvremeni Zapad zaboravio je čitati jezik simbola, koji ima svoj vlastiti rječnik i gramatiku. Zato ga i ne razumijemo u njegovoj potpunosti.

Jezik simbola je potrebno ponovno otkrivati i učiti i tek onda ćemo shvatiti kako ova materijalna stvarnost nije jedina koja nas okružuje i koja postoji.

U takvom duhovnom raspoloženju zaključujem svoja istraživanja. ■

¹ Usp. REBIĆ, Adalbert, *Opći religijski leksikon*, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Zagreb 2002., str. 861; ŠAŠKO, Ivan, *Liturgijski simbolički govor*, Glas Koncila, Zagreb 2004., str. 37-41; LAĆA, Josip (uredio), *Religijski leksikon*, Mosta, Zagreb 1999., str. 333.

² Usp. ŠAŠKO, Ivan, nav. dj., str. 37; www.catacombe.roma.it/hr/symb.html, studeni 2004.

³ "Kršćansko štovanje slika nije suprotno prvoj zapovijedi, koja zabranjuje kumire. Doista, 'čast iskazana slići odnosi se na onoga koji je slikom prikazan', i 'tko štuje sliku, štuje osobu koja je na njoj prikazana'. Čast iskazana svetim slikama jest 'čašćenje puno poštovanja', a nipošto klanjanje, koje pripada samo Bogu." *Katekizam Katoličke Crkve*, Hrvatska biskupska konferencija, Zagreb 1994., br. 2132.

⁴ Usp. CRNČEVIĆ, Ante, *Od znaka života prema životu koji je znak*, u: *Živo vrelo*, 6/2004., str. 30.

⁵ Običavaju se uzeti ona slova iz imena koja imaju najviše vertikalnih linija. Npr. I, L, H i dr.

⁶ Usp. CRNČEVIĆ, Ante, nav. dj., str. 30.

⁷ Usp. CRNČEVIĆ, Ante, nav. dj., str. 30.

UMJETNOST AMATERA

PLAKATI KLERIKA FRANJEVACA KONVENTUALACA

Kroz ne tako veliku povijest sačuvanih klerikatskih plakata franjevaca konventualaca, u našem se samostanu, protezala velika pobožnost prema Bezgrešnoj. Plakati su izraz onoga za što se borila klerikatska "Vojska Bezgrešne". To je skup vještine, umijeća, odanosti i molitve. Ta, slobodno mogu reći umjetnička djela, stvarana su kako bi svjedočila trenutke zajedništva klerika i Bezgrešne.

Plakati su uglavnom rađeni za prigodu svečanosti akademije u čast Bezgrešnoj i njezinim vitezovima. Plakata je mnogo, i svaki je od njih na neki način poseban. Prožeti su marijanskom pobožnošću i franjevačkim duhom. Bogati su tekstom koji upućuju na program koji će se održati na svečanoj Akademiji. Program se najčešće sastoji od govora, raznih predavanja i kateheza, te izvedbi klerikatskih

zborova i predstava. Puno se truda ulagalo u ta događanja kako bi se na što dostojanstveniji način prikazala ljubav prema Bezgrešnoj.

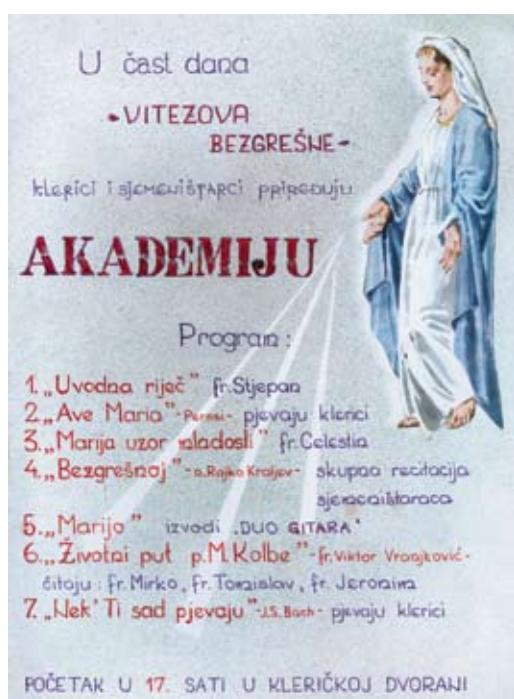
Tekstovi su napisani raznim oblicima slova, te vlastitim rukopisima. Neki su pisani na pisaćoj mašini, kao što su sačuvani primjeri iz 1957. i 1958. kombinirani s ručno pisanim tekstom naslova, pa sve do novijih plakata, koji imaju potpunu obradu u računalu, kao što su primjeri iz 1995.

Unatoč autorima amaterima, pristup plakata je vrlo ozbiljan. Crteži i slova su vrlo vješto oblikovani s mnogo detalja i to upravo onih koje su tog trena proizlazile iz kuta kreativnosti svakoga pojedinog klerika, odnosno viteza Bezgrešne.

Ručno pisana slova, u čemu se izričito vidi vještina klerika, pisani su najčešće tušem ili raznim flomasterima. Dobro se pazilo na odnos slova i slike, kako bi se jedno i drugo zaokružilo u skladnu cjelinu. U mnogim se crtežima vidi dizajnerska čistoća, jednostavnost vještinama, koja me posebno zainteresirala.

Od takvih čistih i jednostavnih crteža, pa do pravih, malih slika vješto izvedenih u temperi, akvarelu ili spreju, koji daje posebno blage boje i mirnoću cijelome plakatu. Prisutna je tehnika kolažiranja, što je veoma zanimljivo za izradu plakata. Izrezivane su razne sličice pa i slova koji daju posebnu dinamiku cjelini plakata. Takvi ručno izrađeni plakati, uglavnom su rađeni na kvalitetnijim papirima za akvarel, veličine A4 ili A3 formata.

Plakati su veoma vrijedni upravo zato što su originali i neponovljivi ručni radovi. Stoga se ponosimo s plakatima koji se čuvaju od 1936. pa do danas. Svi brižljivo sačuvani plakati i oni koji će tek biti stvoreni, primjer su kako se, unatoč amaterskom pristupu, u svakom kleriku negdje duboko pohranjen nalazi umjetnik, koji jedva čeka priliku kako bi na koji način proslavio Bezgrešnu.



IZ PROŠLOSTI

Rado otvaramo kronike naših samostana i u njima iščitavamo kako su naši predčasnicni živjeli stoljeće prije nas. Promatramo i proučavamo njihove životne navike i potrebe, duhovni profil koji su izgradivali, koji su odnosi vladali.

Jednako tako, za odgajanike, zanimljivo je pročitati kako su živjeli njihove kolege. Dio kronike iz godine 1932., za vrijeme ljetnih praznika, donosi veoma precizan opis dnevnoga reda. Primjećujemo: da se ustaje dosta rano, da se na kupanje ide dosta kasno, da se moli dosta i da je zahtjev za disciplinom i u slobodno vrijeme na visokom stupnju.

Tko želi usporediti s današnjim vremenom, neka izvoli, ali i tu čovjek treba biti pažljiv i trijezan.

DNEVNI RED U PRAZNICIMA U ŠIBENIKU 1932.

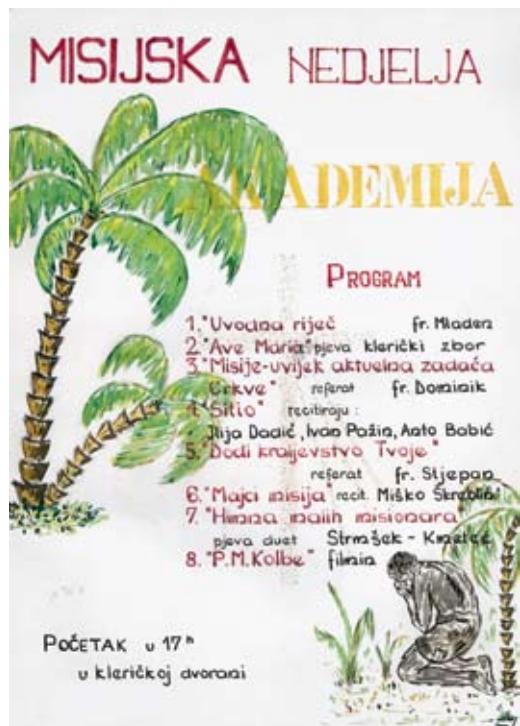
PREDLAŽE: P. AUGUSTIN CEOLA,
GVARDIJAN U ŠIBENIKU

Ujutro:

- 06.00 – Ustajanje
- 06.20 – Zajednička jutarnja molitva
- 06.30 – Sveta misa
- 07.00 – Meditacija
- 07.20 – Horae
- 07.45 – Uređenje kreveta i soba
- 08.00 – Zajutrak i slobodno vrijeme
- 08.30 – Rad u biblioteci
- 11.30 – Slobodno vrijeme
- 12.00 – Ručak i odmor

Poslije podne:

- 13.30 – Počinak i šutnja
- 15.00 – Ustajanje
- 15.15 – Duhovno štivo
- 15.30 – Poklon i Kor
- 17.00 – Kupanje i šetnja
- 19.45 – Krunica Bl. Dj. Marije u Koru
- 20.00 – Meditacija
- 20.30 – Večera i odmor
- 22.00 – Počinak i šutnja



Dopuni dnevnog reda:

1. Poslije ručka i poslije večere kratki pohod Svetotajstvu (ulaz kroz pobočna vrata) i odmor u samostanskom oboru ili u velikoj dvorani.
2. Poslije kafe ili frištuka treba očistiti stol i sakupljeno posuđe i ostalo vratiti na prozorčić kuhinje.
3. Pristup u kuhinju je zabranjen. Zabranjeno je stajanje po hodnicima kao i na prozore, kao i razgovor s djecom i vanjskim svijetom.
4. Za šiljanje ili primanje korespondencije kao i za sve ostalo obratiti se na oca starješinu.
5. Za sv. Ispovijed i potrebe duše obratiti se na oca Stanka Firisin, ili kod oca Definis. Ispovijed se obavlja svake subote prije šetnje.
6. Čitaju se one novine koje dozvoljava starješina.
7. Kroz hodnike samostana skupni je prolaz uz moljenje: "Deus misereatur..."

ARTHUR CONAN DOYLE

PISAC ZA ZIMSKE DANE

Tijekom zimskih dana, kada snijeg neprestance pada i zatrپava naše kućne pragove, najbolje je prihvati situaciju kakva jest i izvući ono najbolje iz nje. Najbolji način kako to učiniti jest da se zavalimo u ugodnu fotelju, uz jednu vruću čokoladu ili čaj s metvicom uz neizostavne paprenjake, te udubimo svoje misli u čitanje knjiga. Moj je prijedlog, što se tiče autora knjige, nitko drugi negoli Sir Arthur Conan Doyle. Ako ste ljubitelj "krimića", voljet ćete ga, a ako niste, zavoljet ćete ga. Njegov način pisanja je krajnje jednostavan, a opet tako detaljan, i u tome prepoznajemo njegovu pravu vrijednost. Da bih vas možda malo više zainteresirao za njega, odlučio sam napisati ovaj životopis iliti biografiju.

Sir Arthur Ignatius Conan Doyle (Edinburgh 22. svibnja 1859 – Crowborough, Sussex 7. srpnja 1930) rođen je od roditelja Iraca koji su emigrirali u Škotsku. S devet godina poslan je u isusovačku školu u Stonyhurstu. Od 1876. do 1881. studirao je medicinu u Edinburghu te obavljao praksu u Astonu (danas predgrađu Birminghama). Nakon studija postao je brodski liječnik i otplovio na zapadnoafričku obalu, a 1882. započeo je privatnu praksu u Plymouthu. Doktorat je dobio 1885. Njegova je praksa bila neuspješna, a čekajući pacijente pisao bi knjige. Prvo mu je djelo izašlo u *Chambers's Edinburgh Journal* prije njegove dvadesete godine. Ozbiljnije se posvetio književnosti nedugo nakon preseljenja u odmaralište Southsea. Prvo mu je značajnije djelo bilo *A Study in Scarlet* ("Skica u grimizu"), koje je izašlo u *Beeton's Christmas Annual* 1887. i u kojem se prvi put pojavljuje Sherlock Holmes, stvoren prema profesoru Josephu Bellu. Zanimljivo je da je Rudyard Kipling, čestitajući Doyleu na uspjehu, upitao: "Je li to moj stari prijatelj, Dr. Joe?". Za života u Southseau sudjelovao je u osnivanju Portsmoutha FC i igrao kao njihov prvi vratar.

Godine 1890. proučavao je oko u Beču, a 1891. preselio se u London gdje je imao praksu kao okulist. To mu je dalo više vremena za pisanje, a u studenom 1891. pisao je majci: "Mislim kako bi bilo dobro ubiti Holmesa... i završiti s njim zauvijek. Odvlači mi misli od važnijih stvari." To je i napravio u prosincu 1893. u djelu *The Final Problem* opisavši borbu Holmesa s najvećim neprijateljem profesorom Moriartyjem, u kojoj su obojica poginula u padu s vodopada. Nakon javnog odaziva oživio ga je u djelu *The Adventure Of The Empty House* s objašnjnjem da je samo Moriarty preminuo, a Holmes je inscenirao svoju smrt kako bi se obraćunao sa svojim drugim neprijateljima. Sherlock Holmes se pojavio u još 56 kratkih priča i u četiri Doyleova romana te u romanima drugih autora. Nakon Burskog rata u Južnoafričkoj Republici i međunarodnih optužbi protiv Velike Britanije zbog počinjenih okrutnosti, Doyle je napisao pamflet *The War In South Africa*, preveden na mnoge svjetske jezike, u kojem je opravdavao ponašanje Britanaca u ratu. Doyle je vjerovao da mu je baš taj pamflet donio titulu Sir i mjesto zamjenika predstavnika krune u Surreyju 1902. Napisao je i dužu knjigu *The Great Boer War* 1900. Početkom 20. stoljeća kandidirao se za Parlament kao liberal u Edinburghu i u Border Burghu, ali nije uspio pobijediti. No bio je jedan od prvih počasnih članova Britanskoga skijaškog kluba. Doyle je pokopan u crkvenom dvorištu u Minsteadu (New Forest, Hampshire, Engleska), dok je u južnoengleskom gradiću Crowboroughu, u kojem je Doyle živio 23 godine, podignut kip u njegovu čast, a na Picardy Placeu u Edinburghu, blizu Doyleove rodne kuće, стојi kip Sherlocka Holmesa.

Ako vam se već ne da čitati, pogledajte "Puttolovine Sherlocka Holmesa" u DVD izdanju, sa genijalnim Jeremy Brettom, koji je savršeno utjelovio poznatog detektiva do posljednjeg atoma, ne ostavljajući nikoga ravnodušnim.



PIŠE: JURAJ BOGAT

USPOREDBA OPERE I MJUZIKLA NA MOJ NAČIN

RAZGOVORI KARMELIĆANKI

Ova dugo zabranjivana i od kazališnih seniora vjerojatno dugo iščekivana opera na mene je ostavila prilično dobar dojam. Operu Francisca Poulenca gledali smo u HNK-u i sve je bilo gotovo savršeno. Naravno, bilo mi je čudno i teško priviknuti se na titlove i uopće jezik kojim su glumci pjevali, ali što se mora, nije teško. Prijevod, tj. titlovi bili su na engleskom i hrvatskom jeziku, i moram dodati da su se, prema mojem znanju engleskog, jako razlikovali i odudarali jedan od drugog. Libretto je bio na francuskom jeziku, ali ja nisam ništa razumio. Ne kažem da znam francuski, no nisam mogao razabrati ni jednu suvislu riječ. Ni jedan *oui*, ni jedan *parlez-vous Français?* Ali opere su valjda takve.

Sama priča i radnja su prilično zanimljivi. Odluka na samostanski život, pristupanje redu, samostanska hijerarhija i samostanski život

dobro su obrađeni. Meni se sve to čini malo prestrogo, no u ono vrijeme je to bilo normalno. Također se vidi i utjecaj Francuske revolucije, koja potiče samu radnju opere.

Glazba je također bila zadržljiva. Ona je, kako ja kažem, bolja polovica opere. Pod dirigentskom palicom Michaela Helmrahta orkestar je svirao kao podmazan. Uza samog dirigenta, jako su važni i njegovi asistenti, a to su Simon Peter Dešpalj i Robert Homen.

Kostimografija i scenografija ni ovog puta nisu zakazale. Kostimografija je pokazala karmelićanke u punom sjaju, dok je scenografija odlično manipulirala ugodnjem, kao i glazba.

Sve u svemu, zadržljen sam ovom operom i zbog same radnje i zbog toga što je to prva opera koju sam gledao uživo. Opera me je dirnula jer ipak su te časne nepravedno osuđene, ali tako su pokazale pravu žrtvu za Boga.

Kazalište *Komedija* opet nadmašuje samo sebe ovim iznimno zanimljivim i poučnim mjuziklom koji je na mene ostavio neizbrisiv dojam. Na mojoj rang-listi samo je jedna predstava iznad *Aide*, a to su *Cigle svete Elizabete*. No, *Aida* se uvjerljivo uzdigla iznad svih drugih predstava. Jesu li u pitanju odlične poruke i glazba u pjesmama skladanih od svjetski poznatih skladatelja i glazbenika (Elton John i Tim Rice) ili možda sjajna glumačka postava ili oboje, ne mogu odgovoriti. No nije sporno da je ovo jedna od boljih predstava koje su nude u današnje vrijeme.

Kao što sam spomenuo, glumačka postava je izvanredna. Glumci sjajno glume, a k tome i sjajno pjevaju. Njihovi glasovi su jaki i kruti, ali u isti tren i tako pouzdani i prijateljski. Lako im je povjerovati, lako se uživjeti u tu priču, lako je postati i osjećati se dijelom svega toga. E, to ja zovem umjetnost! I još bih samo dodao da svaki lik koji je pjevao u mjuziklu ima bolji glas od polovice naših estradnih pjevača i pjevačica. Kroz mjuzikl prevladava pop i rock'n roll glazba, što i ne čudi jer je skladatelj, već spomenuti, Elton John. Najviše su me se dojmili Aidin (Renata Sabljak) i Zoserov glas (Ervin Bučić). Aidin

mi se svidio zbog svoje snage i ljupkosti. Kad samo već kod Aide, također mi se svidio njezin stas i ponos. Plemstvo i silan ponos srozan do prašnjave zemlje koji se ipak nije htio predati, pokoriti i poniziti. Zoserov glas mi se također svidio zbog svoje dubine i jakosti, ali i zbog rock'n roll glazbe koja ga je pratila. Odmah se sjetim 60-tih...

Sama poruka mjuzikla je jako dobra jer govori o nekim temeljnim ljudskim vrednotama, a to su prijateljstvo, pouzdanje, pravednost. Ono što čini predstavu zanimljivom, tzv. "začini", razna su spletakarenja i laži bez kojih se, izgleda, ne može. Bilo je i nekih elemenata komedije, ali ne previše. Jako mi se svidio kraj i stvarno me dirnulo to kako su se *Aida* i *Radames* našli nakon tolikih generacija i godina, i to baš u muzeju pokraj one koja ih je zajedno poslala u smrt, pokraj Ammeris.

Sad sam ponovno probudio u sebi emocije koje sam bio potisnuo duboko u sebe nakon predstave. Ta me ljubavna priča baš razveselila svojim završetkom. Predstavu toplo preporučujem svima koji imaju i najmanju želju posjetiti kazalište, zato jer će ova predstava rasplamsati tu želju.

USPOREDBA

Dvije prokomentirane predstave različite su vrste. *Razgovor karmelićanki* je opera, a *Aida* je mjuzikl. Svaka vrsta ima svoje vrline i mane, tj. ono što pojedini gledatelj smatra vrlinom ili manom, jer ukusi su različiti i o njima se ne raspravlja. I zato će se gledatelji odlučiti na ono što im najviše odgovara, u čemu će više uživati. I opera i mjuzikl mogu ispuniti svačiju očekivanja, iako se poprilično razlikuju.

Kao prvo, opera je nastala u 17. stoljeću, a mjuzikl u 20. stoljeću. Osnovna razlika između opere i mjuzikla jest u tome što se opera cijela pjeva, dok u mjuziklu ima i govorenih dijelova.

Ako mene pitate, opera je malo *uštogljena*, ukipljena. Nema dovoljno dinamike na pozornici, a i sama glazba nam govori, tj. pokazatelj je opere kao nečega profinjenog, nečeg za višu

klasu. Tako je bilo kod prvih opera, no sada smo u 21. stoljeću kada nam je gotovo sve dozvoljeno.

Mjuzikli su se pojavili u 20. stoljeću i puno su opušteniji nego opera. Mjuzikl je više za mladu publiku. Prati ga glazba današnjih generacija, puno nam je bliži i draži zbog toga jer se izvodi na domaćem (čitat: hrvatskom) jeziku, a i jeftiniji je. I još bih samo dodao da se Hrvatska više ističe operama (*Nikola Šubić Zrinski, Ero s onoga svijeta, Ljubav i zloba*) nego mjuziklima (*Galta, Galta*).

A sada je na vama odluka. I jedno i drugo, kao što sam rekao, imaju svoj čar i osvajačku tehniku. I po meni, opera će i dalje ostati za stariju, a mjuzikl za mlađu publiku (i naravno, sve one koji se takovima osjećaju).

VICEVI

Konačno, ovo je bila tema koju sam čekao... tema u kojoj će se opravdati moja titula vicmajstora. Jedan od mojih smjerova životne politike je oduvijek bio humor, jer humor je najbolji lijek protiv dosade, namrgodenosti i bijesa. Ne bih htio previše filozofirati što se toga tiče, nego, prijeđimo više na te viceve! Pročitajte ih, upamtite (po mogućnosti) i razvedrite ljude oko sebe čitajući ih na glas.



Modri Mujo

Sretne Haso Muju i ima što vidjeti: Mujo pretučen i u ranama, kao da je stampedo bivola prešao preko njega.

- Pa kako to izgledaš? Što ti se dogodilo? Daj da ti pomognem odvesti te što prije kući k ženi.
- Samo to ne! Upravo dolazim od kuće!

Školski

Učitelj ulazi u razred i odmah počne s ispitivanjem.

- Ti, dolje u kutu, ponovi što smo radili prošli sat!
- Pa znate... ne sjećam se.
- Ne sjećaš se?! Zar nisi ponovio lekciju?
- Nisam... Sinoć sam se kartao s prijateljima, malo smo više popili, došao sam kući pred jutro...
- Tako znači! Što ti uopće radiš u školi?
- Zvali su me iz zbornice... Došao sam popraviti radijator...

Pitanje

Što leteći zec nosi na leđima?
Orla!

Mrv i gliste

Nosi mrav svoj teret, te spazi sa strane nekoliko glista:

- Dakle, moje dame, gdje ćete ovog vikenda?
- Po svemu sudeći, na pecanje.

Crvenkapica

Krenula Crvenkapica bakici biciklom kroz šumu. Odjednom joj pukne žbica na biciklu, no na svu sreću, pojavi se vuk i zavari joj žbicu. Vozi se ona tako dalje, kad pukne njoj i upravljač. Evo opet vuka i uspije joj zavariti upravljač. Crven-



kapica sva zadovoljna opet kreće k bakinoj kućici, kad opet nevolja - pukla osovina! I treći put dođe vuk i uspije zavariti osovinu. Napokon Crvenkapica dođe do bakine kućice, uđe i nađe bakicu kako umorno leži u krevetu.

- Bako - zabrinuto upita Crvenkapica, zašto imaš tako crvene oči?
- I ti bi, dijete moje, imala da si cijeli dan varila!

Na nebesima

U tijeku jednoga radnog dana začuje se iz zvučnika:

- Kontrola leta, kontrola leta. Ovdje let 747 iz Londona za New York. Nalazimo se na visini od 10.000 metara iznad sredine oceana, a gore nam oba motora. Što nam je činiti?
- Kontrolni toranj letu 747, ponavljajte za nama: "Oče naš, koji jesi na nebesima..."

Stipe na safariju

Vratio se Stipe iz Afrike sa safarija i hvali se prijatelju:

- ... i onda tija strelovito skočim na lava i odrežem mu rep! Znate, kao suvenir.
- Rep? Valjda glavu!
- Ma ne! Nju je već netko bio odnio...

Ponavljač kod liječnika

- Recite, što Vam je?
- Što vam je?
- Pitao sam što Vas boli!
- Pitao sam što Vas boli!
- Znači tako: hoćemo se igrati!
- Znači tako: hoćemo se igrati!
- Sve me boli. Sestro, dajte mi veliku injekciju!
- Sestro, doktoru je gore nego meni. Ja mogu doći i drugi put...





DANI OTVORENIH VRATA KLERIKATA

ZANIMA LI TE KAKO IZGLEDA PRIJAVA
BUDUĆIH SVEĆENIKA? - DOĐI I VIDI!

Provincijska ustanova za formaciju svećenika - klerikat franjevaca konventualaca - otvorila je vrata mlađicima koji, iz bližega i podrobnije, žele upoznati franjevačku karizmu i način formacije franjevačkih pripravnika za svećeništvo. Zainteresirani mladići, srednjoškolci i studenti, u dogovoru s magistrom bogoslova, u klerikatu mogu provesti jedan ili više dana, u svemu obdržavajući dnevni red svećeničkih pripravnika, od molitve i obroka, pa do fizičkog rada, studija i rekreativne. U svrhu promicanja duhovnih zvanja bogoslovi povremeno organiziraju program duhovne obnove za veći broj sudionika, dok pojedinačni posjeti pretходno trebaju biti dogovoreni s magistrom klerika. Prvi "Dani otvorenih vrata klerikata" održani su od 7. do 9. prosinca 2007. i bili su posvećeni Bezgrešnoj. Sljedeći su predviđeni od 9. do 11. svibnja 2008. u Zagrebu, s temom "Duh Sveti u životu sv. Antuna".

Prijave na adresu:

Klerikat franjevaca konventualaca, Sveti Duh 31, 10000 Zagreb, ili na telefon: 01/3909-211.

Dojmovi sudionika prvih
Dana otvorenih vrata klerikata

Na prvim Danima otvorenih vrata klerikata sudjelovala su šestorica mladića, koji su svoje domove sročili u pisanoj formi.

SVJEDOČanstvo br. 1

Došao sam u klerikat ne očekujući ništa, mislim pri tome da nisam uopće razmišljao što će se unutra događati i kako će sve to izgledati. Ono čemu sam se nadao, moram priznati da sam se bojao da li će se dogoditi. Ne možda zato što sam sumnjaо u program nego zato što sam bio u strahu da sam sebi to neću dopustiti. Trebalo mi je nešto što će me pridići, ali ne samo pridići na noge pa pustiti, jer oslabio sam toliko da sam se strašno bojao da bi me ustajanje koštalo samo ponovnog pada. Zadnjih mjeseci imao sam velikih poteškoća i mnogo kušnji. Osjećao sam se kao u minskom polju



napasti od strane svojih sustanara u studenskom domu i na fakultetu. Ja od njih ne mogu pobjeći, ali zadržavanje među njima me mijenja, htio-ne htio, oni utječu na mene. Teško je cijeli mjesec živjeti uz kolege u domu i cimera koji ima na pameti samo kako negdje odvesti "malu", naravno svaki puta drugu – jer, tko se još penje dva puta na istu trešnju? - a onda kroza sve to razmišljat i kršćanski. Ove godine sam već dosta djevojaka odbio, i stvarno nemam što kriti, takve bi svaki (cimer) poželio, bojim se do kada će još za to imati snage. Probajte se staviti na moje mjesto, napasti su velike. S takvim razmišljanjima sam došao u klerikat.

Inače, predavanja su vam bila odlična, ali nije to što mi je najviše trebalo, jer sve ja to već imam u glavi i znam u podsvijesti, samo što zaboravljam i potiskujem. Najviše mi je trebalo samo druženje sa svima vama. S nekim tko razmišlja, tko želi živjeti jednako kao ja, da očistim misli od svih ovih boleština. To nam najviše treba. Smatram da ovakve susrete treba ponavljati! Hvala Vam.

SVJEDOČANSTVO BR.2

Došao sam s očekivanjem vremena spokoja i mira za dušu te puno fizičkih obveza koje umaraju tijelo, zapravo bijeg od zla. Malo odmora. Ono što sam ovdje doživio je čudo. Bog me mijenja, dušu mi izdiže, a ja samo plačem... na klanjanju, predavanju, misi... teško je to, ali predivno. Želim mu se predati u potpunosti, raditi sve što On želi, a on mi se otkriva pomalo, tek onoliko koliko mogu podnijeti. (...). Ovdje među zidovima, u ovim ljudima živi Bog!

SVJEDOČANSTVO BR.3

Zadnjih dana osjećao sam se duhovno suho, očito nisam zalijevao sjemenje svoje vjere koje su Krist i Franjo posijali u meni ovog ljeta. Rekao sam Isusu: "Daj mi jedan šut. Osjećam se jadno ..." Dođem doma s predavanja i kaže mi majka da je zvao Matko za duhovne vježbe. Što je Bog brz, ja sam to shvatio kao dar i odmah sam došao ...

Očekivao sam obične molitve s dosadnim nagovorima, puno slobodnog vremena, no do-

bio sam posve suprotno: molitvu, nagovore i vrijeme; sve to protkano onim starim, prekrasnim duhom franjevaštva, ljubavi i pobožnosti... Isus je zakon! Ma i Franjo je zakon... I Marija je zakon... Svi su zakon... Posebno prekrasan mi je bio Stjepanov nagovor... efektan! Ostavio je dubok trag u meni.... Stjepane, hvala ti! Ovdje je tako lijepo i osjećam se tako ispunjeno da bih odmah ovdje ostao... ovdje u "kutiću Neba" ... No javlja se problem (mislim, nije problem nego strah, dilema ...) zato što naš Isus ima ponekad neshvatljivi smisao za humor.

Ja se vratim iz Italije, iz Asiza, i kažem mami: "Moj konačan odgovor – idem za fratral!", a mama mi kaže da to ne mogu znati dok ne upoznam i drugu stranu ljubavi, ne samo relaciju JA-ISUS, ISUS-JA, nego relaciju JA-ISUS-VOLJENA OSOBA, misli na djevojku. Ja sam samo rekao da nek' bježi! Ja da se zaljubim?!? I četiri dana poslije ja se zaljubim u prijateljicu, framašicu, osobu, jako, jako, JAKO sličnu meni, s istim svjettonazorima, istim načinom razmišljanja, istom dubinom... Ta zaljubljenost je obostrana tako da molim Isusa da on izabere za mene, neka ne da meni birati jer ne mogu izabrati između ovoga i nje... Preporučujem se u molitve...

SVJEDOČANSTVO BR.4

Moja očekivanja prije dolaska u klerika bila su, prvo, da će upoznati svećenički život, da će se, nakon što izađem iz samostana, osjećati više duhovno ispunjen. Oduvijek sam htio upoznati kako svećenici žive te mi se pružila prilika u ovoj duhovnoj obnovi. Uživao sam u ovoj duhovnoj obnovi u svim predavanjima fra Josipa Blaževića i ostalih bogoslova i postulanata. Iskustva s ove duhovne obnove su mi jako pozitivna, svidjelo mi se što sam sve to doživio, kao grupa smo bili odlični, slušali smo jedni druge, družili se, zabavljali, pjevali, molili...

Posebno me se dojmilo Stjepanova predavanje o Božjoj ljubavi, nikada nisam o tome tako razmišljao i na dobar način je govorio o tome.

Mislim da bi ovakve duhovne obnove trebale biti češće, sa što više različitih tema na više dana. Nije mi nimalo žao što sam ovdje proveo tri prekrasna dana.



Zahvaljujem se fra Josipu Blaževiću, svim svećenicima, bogoslovima i postulantima što su nas ovako lijepo i srdačno primili i nadam se da ćemo se još koji put susresti na ovakvim duhovnim obnovama. Moje poštovanje.

SVJEDOČANSTVO BR.5

Prošle nedjelje kada me je fra Ivan Bradarić pozvao na ovaj susret, bio sam jako oduševljen, sretan i nadasve uzbuđen. Nikada nisam imao priliku sudjelovati na duhovnim vježbama ovakvog tipa. No, kako je tjeđan prolazio, moje je uzbuđenje nestajalo, a strah i nelagoda bivali sve veći. Postavljao sam si pitanje što ću ja tamo. Već me nekoliko godina muči neki nemir, a taj nemir, tiče se duhovnog poziva. Osjećam da nešto trebam učiniti, a ne znam što. Mnogo puta pitao sam se kuda dalje. Dan prije susreta osjećao sam strašnu nelagodu i nekakav strah od nepoznatoga. Kroz glavu mi je prošla misao da odustanem od svega i jednostavno se ne pojavit. No na kraju sam ipak došao. Prvo što sam primijetio na ljudima koje sam susreo u klerikatu je kako žive i s punim pouzdanjem govore o Kristu. Uvijek se iznenadim kada sretnem takve osobe. Pitam se odakle im tako živa vjera u Boga. Ja takve vjere nemam. Osobito me se dojmio razgovor sa Stjepanom i Simonom, te predavanje fra Josipa B. Stjepan i Simon svjedočili su o živom susretu s Bogom. Ja takvo iskustvo nemam. Često mi se čini kako u mojim

susjeda s «dobar dan», ali to ne mislim u duhu, pa je taj pozdrav samo uzaludno trošenje riječi. Sličan odnos sada imam i s Bogom. Ja vjerujem u njega, ali bih želio da to bude u punini moje duše, i s punim pouzdanjem. S ovih vježbi odlazim smirenje, ali želim što nisam doživio susret sa živim Bogom kako sam očekivao. Što se tiče duhovnog poziva, pronašao sam sebe u nekim dijelovima predavanja fra Josipa B. U mislima mi je sve mutno, smeteno i čudno. Nisam siguran da li imam hrabrosti odgovoriti na Božji poziv.

SVJEDOČANSTVO BR.6

Kao što je pater rekao, ovo je bio put u nepoznato. Nisam znao što očekivati. I na vjeronauku nam nije puno pričao o tome što nas čeka, bilo je to dijelom iznenađenja. I vama ovde je ovo bilo prvo druženje ovakve vrste, kako ste i sami istakli. Dojmovi su mi odlični, trebali smo ovo i prije organizirati. Na ovaj način upoznati vaš život, život u samostanu, iz prve ruke, prava je stvar. Premda ste rekli da vam nije uvijek ovako, tj. pogodile su se neke okolnosti (slučajno ili ne). Stvarno ste se potrudili da nas ugostite, i nadamo se da smo opravdali vaša očekivanja (iako ste i vi rekli da ste, naravno, sve prepustili u Božje ruke, tko će i koliko će nas doći...). Meni je osobno ovo druženje помогло да još više produbim i osnažim svoju vjeru. Znači, dalo je prave rezultate.



molitvama nema one žive i radosne vjere. Moja je molitva kao razgovor dva kamena, tiha i hladna. Ne bih sada želio reći kako nikada nisam osjetio Boga, ali bih želio da mu mogu reći da ga ljubim svom dušom i svim srcem i to s punim pouzdanjem. Često na ulici znam pozdraviti

Sve je dobro ispalо. Mislim da je ovo odlično proširenje vjeronauka što ga organizirate četvrtkom, barem za mene koji mu pokušavam nazočiti svaki put. Svi ste ovdje prava ekipa i nadam se da ćete ovako što nastaviti organizirati potaknuti iskustvom s nama. ■

DUHOVNE VJEŽBE

ZA MINISTRANTE
I SVU DJECU
7. I 8. RAZREDA

U PROSTORIMA SJEMENIŠTA FRANJEVACA KONVENTUALACA
U ZAGREBAČKOM SAMOSTANU SVETOGA DUHA,
SVETI DUH 31,
OD 7. DO 10. Siječnja 2008. godine.

OOSOBA ZA KONTAKT JE FRA IGOR HORVAT,
PROVINCIALSKI PROMICATELJ DUHOVNIH ZVANJA.
TELEFON: 091-516-7412.

*PROVEDI VRIJEME U MOLITVI,
IGRI I RADOSTI I
UPOZNAJ GOSPODINA KOJI TE ZOVE.*

**ZA SREDNJOŠKOLCE
I STUDENTE**
OD 9. DO 11. SVIBNJA 2008.

www.ofmconv.hr
job@ofmconv.hr



MOLITVA ZA SVEĆENIKE

Svemogući i vjekovječni Bože! Pogledaj na lice svoga Sina, Velikog i Vječnog Svećenika, i zbog njegove neizmjerne ljubavi, udijeli milost svojim svećenicima. Spomeni se, milosrdni Bože, da su samo slaba i krhka ljudska bića. Uzvisi ih u milosti njihova poziva koja im je ulivena po polaganju biskupovih ruku. Čuvaj ih u svome Srcu, da ih u bitci za duše ne bi svladao neprijatelj, pa da ne bi počinili išta od onoga što bi i na koji način bilo nedostojno njihova uzvišenog svećeničkog poziva. O Isuse, Dobri Pastiru, molim za tvoje vjerne i gorljive svećenike; za tvoje nevjerne i mlake svećenike; za one koji služe u domovini ili u dalekim misijama; za one koji se nalaze u kušnjama; za usamljene i napuštene; za mlade svećenike; za bolesne i umiruće svećenike; za duše tvojih svećenika koje su u čistilištu. Ali, i iznad svega, preporučam ti one svećenike koji su mi najdraži: onoga koji me krstio; one koji me odrješuju od grijeha; sve one kojima sam služio na misama i koji su mi podjeljivali Tvoje Presveto Ti-jelo i Krv pod prilikama kruha i vina; svećenike koji su me poučavali i odgajali, pomagali i hrabrili; sve svećenike koji su me na bilo koji drugi način zadužili. Na osobit način preporučam ti i onog svećenika koji će mi pred kraj moga života podijeliti popudbinu i otpratiti moje tijelo do posljednjeg počivališta. O Isuse, sve ih sačuvaj u svome Božanskom Srcu, i obilato ih blagoslovi u vremenu i u vječnosti.

Amen.

